

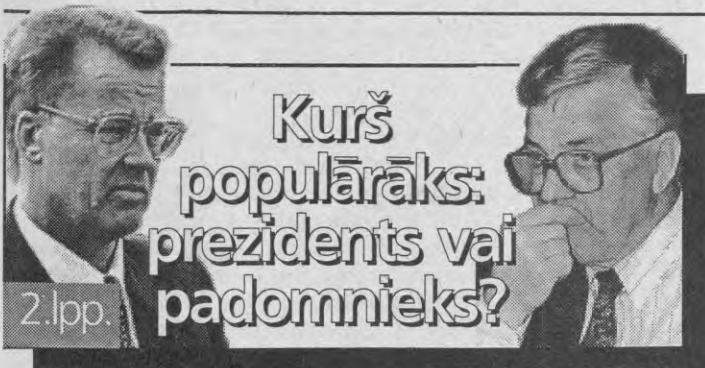

Diena

Latvijas Republikas Laikraksts

Stils

PIEKTDIENA, 6. JANVĀRIS, 1995
NR.5 (1099)
CENA (DIENA+STILS) — Ls 0,10

Kurš populārāks: prezidents vai padomnieks?

2.lpp.

Komjaunatne un Kinna sabojāja Gata Krūzes karjeru

Akvilina Liepiņa — 3.lpp.

Kā mūs ietekmēs pensijas vecuma paaugstināšana?

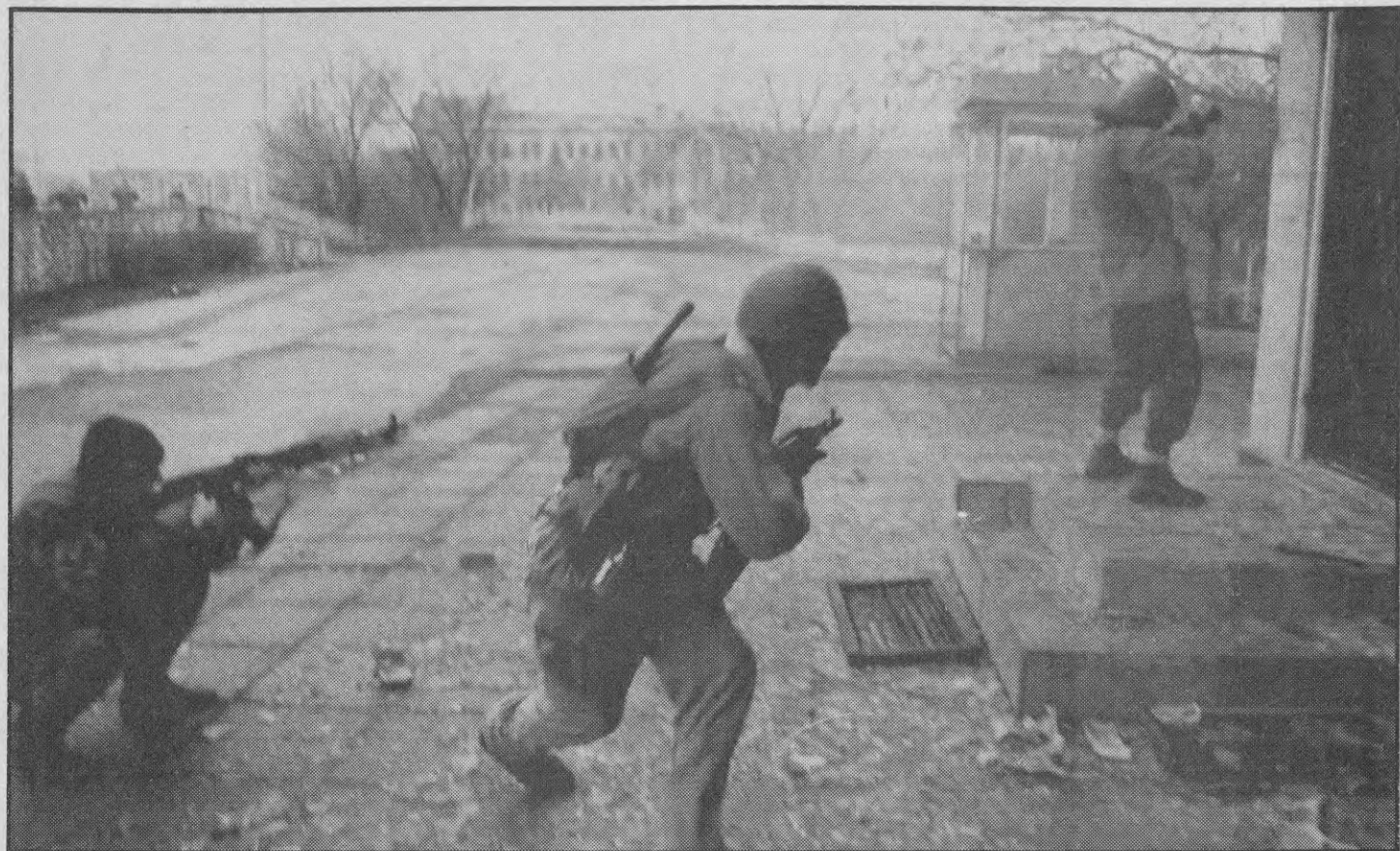
Uz jautājumiem atbildēs sociālo lietu valsts ministrs **Vladimirs Makarovs**, ja zvanīsiet **piektdien, 6.janvārī, no plkst.14 līdz 16** pa tālruni **213089**

Mufes un cimdī jūsu rokās

12.lpp.

Militāristi nepakļaujas Jelcinam

Neraugoties uz prezidenta Jelčina paziņojumu, Grozņijas un citu Čečenijas pilsētu bombardēšana netika pārtraukta. Foto — EPA—A.F.I.

Oļegs Iahovs Grozņijā, speciāli Dienai

Grozņija, 5.janv. Šodien Krievijas triecienlīdzīga ar raketēm apšaudījusi prezidenta pili Grozņijas centrā. Sprādzienu sērija sagrāva vairākas telpas septītajā stāvā. Izceļoties ugunsgrēks. *Interfax* ziņo, ka bombardēti arī citi pilsētas centra rajoni. Uzlidojumi notikuši, neraugoties uz Krievijas prezidenta Borisa Jelčina rīkojumu pārtraukt Čečenijas galvaspilsētas bombardēšanu. Tā ir jau otrā reize, kad militāristi nepildīja prezidenta pavēles. Krievijas aviācija Grozņijā izkavējusi arī lapiņas ar aicinājumu padoties.

Nogalināto Krievijas karavīru likši joprojām nav novākti. Tie vien-

kārsi samesti kaudzē aiz ēkas. No prezidenta pils prezentāciju zāles labi redzamas 1.janvāra triecienzbrukuma sausnīgās sekas. Deg naftas krātuves. Prezidenta pili visā dzīve noris bunkurā. Tumsnīgās pagraba telpās atrodas stābs, hospitālis, uz lodlampām un primusiem gatavo ēdiena. Daudz brunotu cilvēku, ievainotie, nestuves, kastes, maiši — tas viss lielā šaurībā. Čečenijas prezidenta Džohara Dudajeva šeit, protams, nav.

Nez centrā, nedz Grozņijas rajonos nav jūtamas nekādas Krievijas armijas aktivitātes. Vēl nesencēnu neatkarības cīņai izjuta mūnicijas triekumu. To izvēlās novērst, izmantojot sagrābto Krievijas tanku un bruņumašīnu kaujas kom-

Par pensijas vecumu lems Saeima

Nellijs Ločmele

Rīga, 5.janv. *Latvijas ceļa* frakcijas iebildumu dēļ valdība atteicās no nodoma palielināt pensiju vecumu, pieņemot grozījumus likumā «Par valsts pensijām» Satversmes 81.pantā kārtībā. Grozījumi ceturtdien valdības sēdē tika akceptēti kā likumprojekts un tiks iesniegti Saeimā parastā kārtībā kopā ar pensiju reformas koncepciju, kuras izstrādāšanai Ministru prezidents plāno ierosināt ārkārtas sēdi janvāra beigās. Akceptētie likuma grozījumi arī paredz ar 1.jūliju sākt pensiju izmaksu strādājošajiem pensionāriem.

frakcijas sēdē atzina, ka labojumi nav tik steidzami, lai tos pieņemtu Saeimas sesijā starplaikā. «Kopumā pensiju reforma ir pareiza, taču tik svarīgi lēmumi jāpieņem demokrātiski — apspriežot frakcijas un Saeimas sēdē. Reizēm mūsu enerģiskajai valdībai pietrūkst diplomātijas», presi frakcijas lēmumu ceturtdien pamatoja J.Lagzdīns. Viņš arī piebilda, ka pensiju vecuma palielināšanas saimnieciskais efekts ir pārāk niecīgs — tas dotu katram pensionāram tikai 17 santīmu pensijas pieaugumu. Redzama arī LC frakcijas vēlme dalīties atbildībā ar opozīciju par šo neizbēgamo, taču sabiedrībā dažādi uzverti soli.

Otrdien valdības sēdē tika konceptuāli akceptēta likuma «Par valsts pensijām» labojumu un grozījumu izdošana Satversmes 81.pantā kārtībā, šādu ceļu atbalstīja arī koalīcijas padome trešdien. Taču nepieciešamība likuma labojumu jau ceturtdien valdības sēdē pieņemt Satversmes 81.pantā kārtībā nebija apspriesta LC valdē un frakcijā. Pēc LC deputāta Jāņa Lagzdīna iniciatīvas trešdien sasaukta

Grozījumi likumā «Par valsts pensijām» paredz vairāku gadu laikā pakāpeniski palielināt pensiju vecumu līdz 65 gadiem, lai normalizētu strādājošo un pensionēto Latvijas iedzīvotāju proporciju. No šā gada 1.jūlija tiesības uz vecuma pensiju būtu 56 gadus vecām sievietēm un 61 gadu vecumu sasniegušiem vīriešiem. ♦

Uzturēšanās atļaujas pagarinātas

Jānis Kulmanis

Rīga, 5.janv. Ministru kabinets ceturtdien arpuskārtas sēdē nolēma, ka militārpersonām, kas tika atvaļinātas pēc 1992.gada 28.janvāra un kurām saskaņā ar Latvijas un Krievijas līgumiem Latvija bija jāatstāj līdz pagājušā gada 31.augustam, tiks izsniegtas uzturēšanās atļaujas līdz 1.maijam.

Šie nosacījumi attiecas arī uz minēto militārpersonu ģimenes locekļiem, kam uzturēšanās atļaujas bija pagarinātas līdz 31.decembrim. Krievijas vēstniecības preses atbilde Vladimiris Jonkins telefonsarunā *Dienu* informēja, ka vēstniecības rīcībā pagaidām nekādu izbraukšanas grafiku un citas detaļzētas informācijas par šīm militārpersonām neesot. Tomēr tiklīdz šāda informācija no Maskavas tiks saņemta, tā operatīvi tiks iesniegta Latvijas pu-

LNNK neapmierina pašvaldību finansu izlīdzinājums Rīgā

Dzintra Aboliņa, Nellijs Ločmele

Rīga, 5.janv. LNNK valde īpaši paziņojumā aicinājusi Rīgas domi līdzekļu trūkuma dēļ sociālos balstus piešķirt tikai maznodrošinātajiem iedzīvotājiem — Latvijas pilsoņiem. LNNK lēmums pamatots ar to, ka *Latvijas ceļa* valdība, sagatavojot likumprojektu par pašvaldību finansu izlīdzinājumu, esot paredzējusi līdzekļus pārdalīt pēc politiskā

principa, t.i., radot nelabvēlīgus apstākļus Rīgas domei, kurā vairākums pieder nacionālajiem spēkiem. Rīgas domes priekšsēdētāja vietnieks Oļegs Batarevskis *Dienai* teica, ka pēc domes apbrīnījumiem, Rīgai nepieciešamais budžets saskaņā ar likumprojektu samazinoties par 50%. Patlaban Rīgai esot paredzēts 20% no ienākumu nodokļa kopsummā ieskaitīt pašvaldību finansu izlīdzināšanas fondā. **Skat. LNNK neapmierina 8.lpp.**

Būs investīciju veicināšanas un aizsardzības līgums ar ASV

Jānis Kulmanis

Rīga, 5.janv. Pēc divu gadu ilgām sarunām beidzot izstrādāts parakstīšanai Latvijas un ASV līgums par investīciju savstarpēju veicināšanu un aizsardzību. Līgums ceturtdien akceptēts MK sēdē.

ASV neesot likuma par investīcijām, tāpēc normas, kas nosaka šā procesa kārtību, ievērtas sagatavotajā līgumā. Šāds līgums, piemēram, nosaka stridīgo jautājumu risināšanas kārtību, garantē starptautisko nosacījumu ievērošanu u.tml. Kā uzsvēra I.Sera, investīcijas noteikti veicinās senēnas izmaiņas zemes lietošanas likumdošanā, kas atļauj iegādāties pilsētas zemi to valsts investīcijām, ar kurām noslēgtas investīciju savstarpējas veicināšanas un aizsardzības līgums. Latvijai esot jau ap desmit šādu līgumu, tiek gatavoti parakstīšanai arī līgumi ar Grieķiju, Rumāniju, Portugāli, Spāniju. ♦

BALTBATS saņem palīdzības sūtījumu no ASV

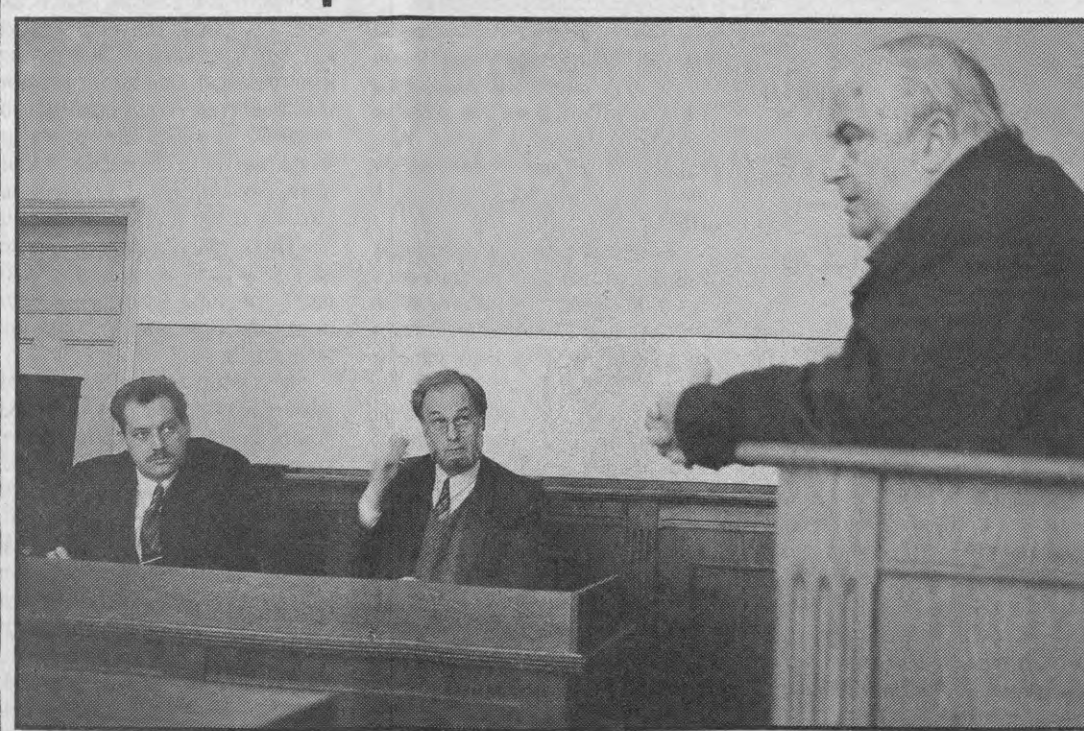
Līga Laizāne

Rīga, 5.janv. Ceturtdien Rīgas lidostā nolādās kravas lidmašīna, kas no Amerikas Savienotajām Valstīm atveda palīdzības sūtījumu Baltijas miera uzturēšanas spēku bataljonam. Kā informēja ASV informācijas birojs, sūtījuma vērtība ir 1 600 000 USD.

Sūtījumā ietilpst sakaru aparātūra — 227 pārnēsājamās un stacionārās rāciņas, personāla formas tērpi, apmetni, ķiveres, mugursomas, guļammaisi, ierakumu rakšanas instrumenti, lauku apstākļiem piemēroti ēšanas piederumi, luktuļi un akumulatori, kā arī bruņojuma un ieroču jostas un pirmās palīdzības sniegšanas piederumi. Vēl viens personālam nepieciešamā aprīkojuma sūtījums pienāksot

februārī. ASV dāvinājuma kopējā vērtība būšot aptuveni 2 800 000 USD. Informācijas biroja paziņojumā sacīts, ka pašlaik tiek meklētas iespējas atsūtīt *BALTBATAM* 90 kravas automašīnas ar rezerves daļām, akumulatoriem un rācijām. Mašīnu apkalpošanai un apkopšanai tiks amācīts arī personāls. Palīdzība sa- gaidāma šā gada laikā. ♦

Skaidrība par VDK kartītēm

Turpinās patiesības noskaidrošana Saeimas deputāta Andreja Silīna lietā. Foto — Jānis Buls, Diena

Modris Posse

Rīga, 5.janv. Ceturtdien pēc pārtraukuma atsākās 5.Saeimas deputāta Andreja Silīna pārbaudes lietas par iespējamu sadarbību ar Valsts drošības komiteju izskatīšana Rīgas rajona tiesā.

Pēc bijušā VDK Ārējās izlūkošanas daļas darbinieka Andra Trautmaņa liecības skaidri esot noformēja E. Maharevs. ♦

formulēta ar sarkanu svitru pārvilkto kartīšu ar uzrakstu *Signāla* būtība, kā arī tajās minēto personu statuss, intervijā *Dienai* pastāstīja A.Silīna advokāts Raimonds Eihvalds. Kā paskaidroja R.Eihvalds, šīs kartītes attiecīgajā VDK daļā varēja atrasties neierobežotu laiku. Saskaņā ar sešdesmito gadu vidū izdoto VDK Maskavas 1.galvenās pārvaldes rīkojumu

Satriecošs piedāvājums!
20% atlāide līdz 20.janvārim
reklamam **Dienā**

Vides aizsardzības problēmas Rīgā un tuvākajā apkārtnē
Uz jautājumiem par atkritumu savākšanu, gaisa piesārņojumu, ūdens attīrīšanu atbildēs Rīgas reģionālās Vides aizsardzības komitejas priekšsēdētājs **Andrejs Laškovs**, ja zvanīsiet šodien, **6.janvārī**, no plkst.11 līdz 13 pa tālruni 212170.

SAULE LEC 8.59 RIET 16.00
MĒNESS LEC 10.40 RIET 23.09
3 — 8 m/s
D -4° -9°
N -10° -15°
Laika ziņas

Būs nepieciešams daudz tiesu piesēdētāju

Toms Liepiņš

Rīga, 5.janv. Janvārī un februārī Latvijā notiks tiesas piesēdētāju vēlēšanas. 11.novembrī spēkā stājies likums «Par tiesas piesēdētāju vēlēšanām» nosaka, ka rajonu pilsetu tiesās kopumā nepieciešami 12 390 piesēdētāji, bet apgabaltiesās — 3290, ceturtdien preses konferencē informēja Tieslietu ministrijas darbinieki.

ministrijas darbinieki apzinās, ka vajadzīgais piesēdētāju skaits ir neparasti liels un aicina pilsoņus aktīvi līdzdarboties tiesu piesēdētāju kandidātu izvirzīšanā. Tieslietu ministrijas valsts sekretāra vietnieks tiesu darbu jautājumos Uldis Dzenītis informēja, ka tiesu piesēdētāju kandidātu izvirzīšana ir maksimāli atvieglota, jo ir daudz cilvēku, kuri vēlētos iesaistīties tiesu piesēdētāju darbā. «To apstiprina likuma trešajā pantā teiktais, ka kandidātus tiesu piesēdētāju vēlēšanām var izvirzīt jebkura re-

ģistrēta politiskā vai sabiedriskā organizācija, ne mazāk kā desmit balsstiesīgi Latvijas pilsoņi, attiecīgās padomes deputāti un attiecīga rajona pagastu padome», teica U. Dzenītis. Tieslietu ministra padomnieks Arvids Dravnieks uzskatīja, ka visreālākie pretendenti uz piesēdētāju amatam varētu būt juristi bez prakses, mājasaimnieces, deputātu kandidāti un pensionāri, jo likumā paredzēts augsts darba aizsardzības līmenis un labs atalgojums. ♦

Īrs un liepājnieks no Ventpsils aizbrauc kuģi

Jānis Tropis

Ventpsils, 5.janv. Ceturtdien aptuveni 10 kilometrus uz ziemeļiem no Ventpsils aizbraucis un vēlu vakarā ostā nogādājis zvejas kuģis *Staburags*, uz kura atradies Liepājā

pierakstīts Latvijas iedzīvotājs un kāds Īrijas pilsonis, kurš, iespējams, mūsu valsti uzturas neatļauti. Kuģis bez jebkādiem dokumentiem, apņējis ostas dienestus, izgājis jūrā, taču motora kļūmes dēļ tālu nav ticis.

Jūras spēku krasta apsardzes bataljona štāba priekšnieka vietnieks kapteinleitnants Romāns Ganiņš, kas *Dienai* sniedza šo informāciju, atzīmēja, ka izteikt versijas par abu kuģotāju iespējamiem nodomiem. ♦

Šodien Latvijā neliels mākoņu daudzums, bez nokrišņiem. Pūtīs dienvidu, dienvidaustrumu vējš 3 — 8 metri sekundē. Gaisa temperatūra dienā no -4°C līdz -9°C (vietām līdz -13°C), naktī no -10°C līdz -15°C. Medicīniskais laika tips — II (labvēlīgs).

KOMENTĀRI UN VIEDOKĻI

FORUMS

Čečenijas mezgls virs Maskavas Kremlja

Aris Jansons, Dienas komentētājs

Gluzi vai simboliski, ka tieši Čečenijas militārās akcijas dienas vairākus oficiālo melu gaisotnē lielvalsts pirmajā televīzijas kanālā galvenajai ziņu pārraidei atdotas padomjlaiku nosaukums Vremja...

rījoša varaskāre un izmisīga tiekšme varu paturēt, tad vislabāku, pareizāk sakot, vislaunāku liecību kā liebrucis Čečenijai neatrast.

Krievijas kritiķi ārzemēs vairāk runā par aviācijas uzliedzumu nesto nāvi civiliedzīvotājiem, nevis neapmērīgu jaunkareivju muļķīgo nāvi.

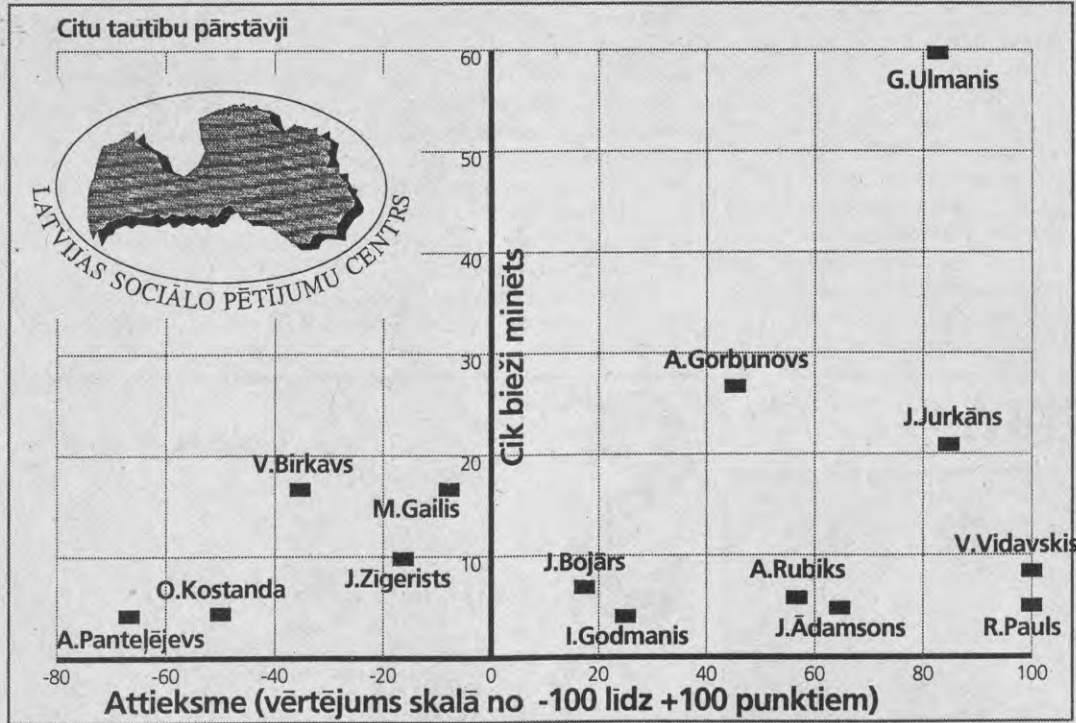
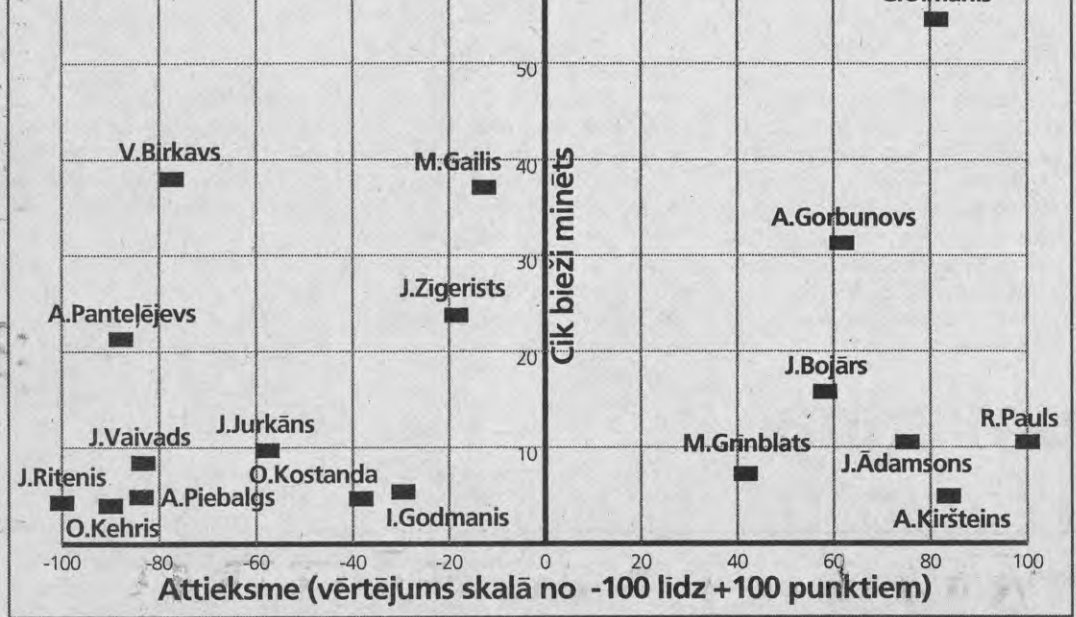
Krievijas kritiķi ārzemēs vairāk runā par aviācijas uzliedzumu nesto nāvi civiliedzīvotājiem, nevis neapmērīgu jaunkareivju muļķīgo nāvi.

Maskavas politisko aizkulišu pētnieki pieļauj, ka valsti situācijas kontrolē pārņemusi militāri rūpniecisko kompleksu un spēka struktūras pārstāvošā Drošības padomes daļa.

Daudzi domā, ka notikumi virzās uz to, lai Jelcins zaudētu tiesības un iespēju būt par valsts galvu, un nav skaidrs, kas nāks viņa vietā.

Prezidentu min visbiežāk, padomnieku vērtē vispozitīvāk

Politisko un sabiedrisko darbinieku vērtējums

Avots: Latvijas Sociālo pētījumu centrs, 1994.gada decembris

Partiju un politiku popularitātes tabulas Latvijas masu saziņas līdzekļos jau kļuvis visai ierastas. Salīdzinot ar citām bijušās sociālisma nometnes valstīm, it īpaši PSRS republikām, Latvijā šajā ziņā ir izveidojusies diezgan paticīga situācija.

Arī vārdi vienlīdz bieži minēti gan pozitīvi, gan negatīvi, bet, jo tālāk pa kreisi vai pa labi no šīs līnijas, jo attiecīgi vienprātīgāks ir sabiedrības negatīvais vai pozitīvais spriedums.

dotiem tanku pārsvara spēkiem uz viegli bruņotām, ļoti mobilām «ātrās reaģēšanas» vienībām. Doktrīnā ir vairākas nodaļas, kas skaidri definē rīcību iekšējā konflikta apstākļos pilsētā.

amerikāņu prese konstatē, ka «tikai vienā līderī ieguldīts kapitāls» var radīt papildu grūtības, kas Klintonam jāgaida no krietni antikrieviskākā republikāņu vairākuma Kongresā.

Maskavas politisko aizkulišu pētnieki pieļauj, ka valsti situācijas kontrolē pārņemusi militāri rūpniecisko kompleksu un spēka struktūras pārstāvošā Drošības padomes daļa.

Starp Skillu un Haribdu

Vilnis Zariņš*

Maldas Kvites raksts Laiks savākt izsvaidītos akmeņus, kas ievietots Dienā 1994.gada 22.decembrī un aicina nēsāt atlatu Latviju kā neatkarīgu valsti, bet liek noprast, ka labāk būtu atgriezties Krievijas aizbildniecībā, pelna ievērojamu pirmā: kārtam tur pausta ciņības un bendes humora dēļ.

vienu, tad viņiem jautājums par Latvijas—Krievijas robežu šķērsošanu ir diezgan vienkāršs. Ja vizu režimu uz Krievijas robežas atceltu, tas sagādātu ērtības galvenokārt nevis Latvijas pilsoņiem, bet gan dažām ārzemnieku aprindām.

Okupanti Latvijā fiziski nobēdēja augstāko valsts varas iestāžu darbiniekus, augstākos virsniekus, saimniecības un kultūras dzīves speciālistus, represēja viņu ģimenes locekļus.

Kāda ir lielākā investīcija, kas būtu šogad nepieciešama, bet ko neparedz jaunais budžets?

Investīcijas būtu nepieciešamas gan rajona ceļu sakārtošanai, gan vides aizsardzībai, tomēr visvairāk pašlaik izjūtam nepieciešamību pabeigt skolu būvniecību un rekonstrukciju.

Limbažu rajona padomes priekšsēdētājs Juris Ziriņš. Foto no personiskā arhīva

Jēkabpils rajona Sauskas pagasta padomes priekšsēdētājs Jānis Raševskis. Foto — Dainis Ormanis

Mūsu pagastam visvairāk būtu nepieciešama investīcija Sauskas nodzīvojamās pamatskolas atjaunošanai.

Ir ļoti daudzas problēmas, kuru risināšanai netiek paredzēti līdzekļi. Viena no aktuālākajām — iedzīvotāju maksātspēja ir par zemu, lai segtu apkures pašmaksas.

Eduards Hansons, Auces pilsētas mērs. Foto — Raitis Purīns, Diena

Aicinām atjaunot Latvijas atziņas de iure pieminēšanu

Latvijas Republika kā neatkarīga valsts tika oficiāli tiesiski atzīta 1921.gada 26.janvārī. Šajā dienā pabeigta Latvijas valsts izveide starptautiskā tiesiskajā izpratnē.

Latvijas Republikas neatkarības atjaunošana 26.janvārī vairs netiek oficiāli atzīmēta. Tādējādi ir nepamatoti lemta aizmirstībai vēsturiskā atziņa, ko oficiāli pauda desmitiem pasaules valstu.

P/K! t/1 seniors Romualds Vaitiškis (Philyronia), t/1 sekretārs Normunds Rezevskis (Philyronia)

Diena Galvenā redaktore Sarmīte Elerte. Redakcijas adrese: Pils ielā 12, Rīga, PDP, LV-1963. Tālrunis 220019.

KREDĪTI

Ierēdņa Krūzes sirōds piederēja Latai

Akvilina Liepiņa

Diena jau stāstīja par bijušā Lauksaimniecības ministra Daiņa Gēģera saistību ar Lata struktūrām un starptautiskajiem kredītiem, taču interesantas ir arī citu «bijušo» biogrāfijas: tie ir kādreizējais Lauksaimniecības ministrijas Ārējo ekonomisko sakaru departamenta direktors Gatis Krūze, viņa vietniece Edīte Jansone, Māris Sproģis un citi, kas strādājuši vai arī joprojām strādā SIA Lata International, valsts SIA Lata Holdings vai kādā no tās kopfirmām.

Skapji pa priekšu, Gatis Krūze nopakal

Strādādamais Lauksaimniecības ministrija, Gatis Krūze valsts darbā piedzīvoja savas karjeras spožāko brīdi — viņš, būdamais departamenta direktors, bija kļuvis par Lauksaimniecības ministru Daini Gēģeru labo roku. Pat ministra vietnieki nevarēja ar Krūzes kungu konkurēt, jo gandrīz visus jautājumus, kas skāra ārējos sakarus, viņš kārtēja tieši ar ministru un daudzi no šiem jautājumiem tika uzskatīti par konfidencialiem. No viņa bija atkarīgs, vai kāds ministrijas darbinieks, pat augstāka ranga nekā viņš pats, tiks ārzemju komandējumā vai netiks un kā materiāli tiks nodrošināti šis brauciens. Spīdēja un laistījās kabinetā, kurā viņš strādāja, — tur bija moderna orģheņika un lepnas mēbeles, tur tika rīkotas prominentu cilvēku pieņemšanas. Amatu gan varbūt viņš būtu vēlējis arī augstāku, ne velti līdz pat toreizējam Ministru Padomes priekšsēdētājam Ivaram Godmanim atskanēja runas, ka ārzemju partneriem viņš esot stādījis priekšā kā Lauksaimniecības ministru vietnieks.

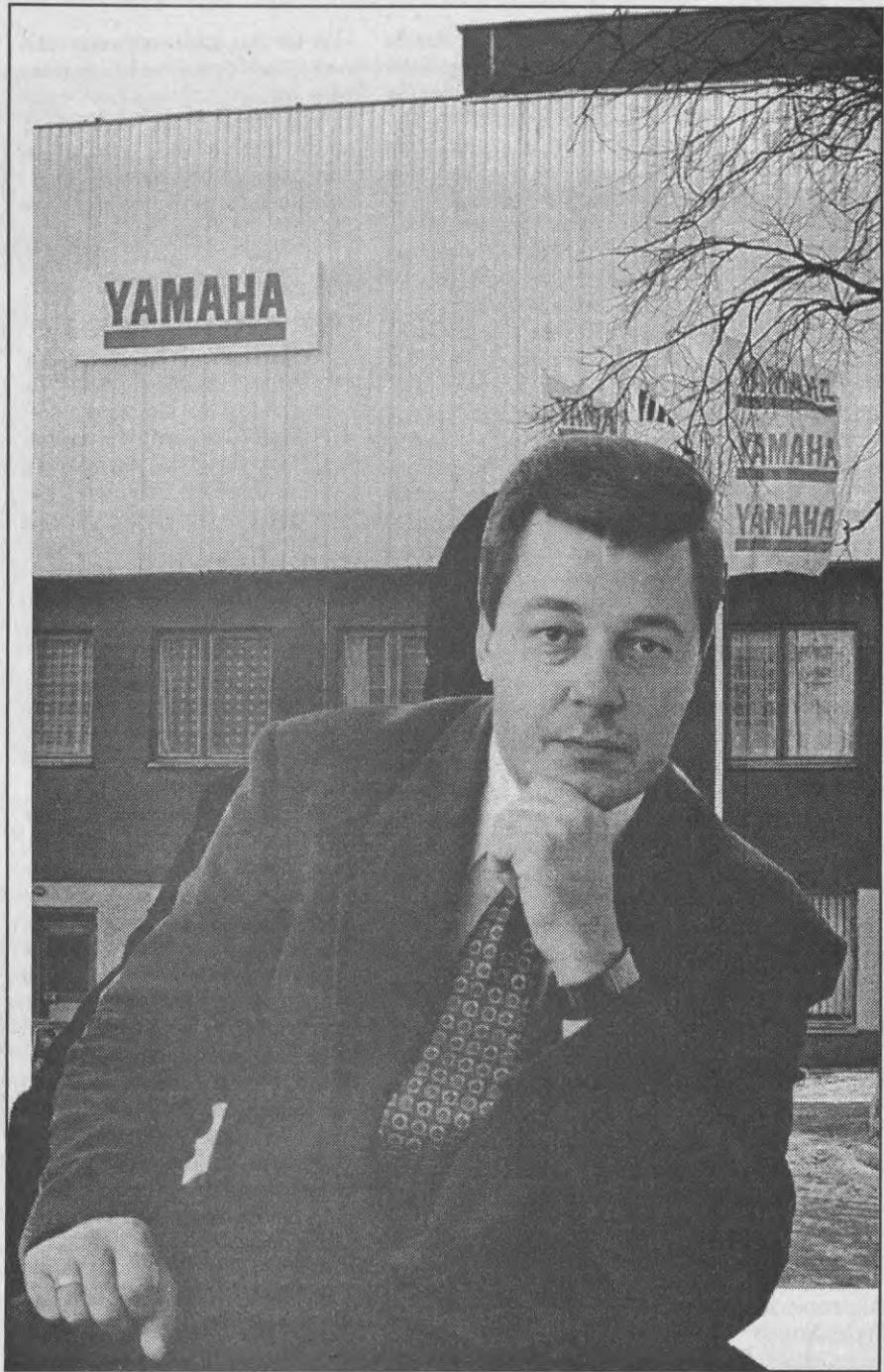
Taču laimes brīdis bija īss: pagāja tikai trīs gadi, un pazuda visa godība. Vispirms no Lauksaimniecības ministra amata nācās šķirties D.Gēģeram — viņam parlamentis izteica neuzticību, tad bija jāiziet arī Gātim Krūzēm — ar viņu kopā savukārt nevēlējās strādāt jaunais ministrs Jānis Kinna. Tomēr aiziešana no departamenta bija tikpat efektīva kā laiks, kas tika pavadīts, — vispirms no kabineta tika aizvāktas dārgās mēbeles, pēc tam noskalpētās telpas atstāja arī tās nesenaļsaimnieks. Taču nekā nelikumīga tur nebija — tā toreiz Dienai paskaidroja ministrijas kancelejas priekšnieks Ādolis Ruskulis, jo pamantas tika vienīgi privāto firmu mēbeles, kuras bija nodotas Gata Krūzes lietošanā. Intervijā Dienai 1993.gada septembrī pats G.Krūze to komentēja tā: «Kad tapa zināms, ka mēs (arī citi šā departamenta darbinieki) aizgājām kopā ar G.Krūzi — red., te nevaram palikt, Lata International skaidri pateica, ka savas mantas tā ministrijai vairs neatstās.»

Biogrāfija, kurai līdzīgu grūti atrast

Laikā no 1978.gada, kad Gatis Krūze pabeidza LVU Svešuvaldo fakultāti, līdz 1993.gadam septembrim, kad viņš šķīrās no valsts darbā, Zemkopības ministrijas arhīvā glabājās G.Krūzes darbu lietas, uzskaitītas astoņās daudzu vietās, un neviens no tām viņš nav noturējis ilgāk par trim gadiem. Autobiogrāfijā viņš rakstījis, ka vienlaikus ar mācībām strādājis par referentu Latvijas un ārzemju draudzības un kultūras sakaru biedrībā. Acimredzot tieši šajā laikā G.Krūze ievērojās tajā darbības sfērā, kuras vadošais tika šīs savstarpējās tiešās nesadešanas un svešas.

Pēc G.Krūzes kādreizējo kolēģu teiktā, Salacgrīvā, kur viņam dzimtas mājas un kur viņš mācījies vidusskolā, Gatis nav varējis iestāties komjauņatnē — it kā tadēļ, ka esot kaut ko izrunājis pretpadomju garā. Taču vēlākos gados viņš ne tikai kļuva komjauņietis, bet pēc Universitātes beigšanas pat strādājis Latvijas komjauņatnes centrālās komitejas struktūrā, jaunatnes tūrisma organizēšanas biroja Spuņnik. Vairbūtējais plānkums biogrāfijā viņam nav traucējis arī pašam apceļot vai puspasaules: neskaitot sociālisma zemes, isā laikā, līdz 1990.gada jūlijam, viņš pabijis ASV, Kanādā, Beļģijā, VFR un Riētumbērinē, Zviedrijā.

Darbs Spuņnikā bija interesants un tikams, taču iss — jau pēc gada ar komjauņatnes celāzīm viņš nokļuva Iekšlietu ministrijas politikas pārvaldes struktūrā, kur strādāja par instruktoru. Politālā viņam bija pārsvarā smalkāki un vieglāki darbi, piemēram, sabiedriskā darba un kultūras pasākumu organizēšana, šād tad vajadzēja uzņemt un iekārtot viesības viesos no Maskavas. Toreizējais tiešais priekšnieks Vitolds Zahars G.Krūzi raksturoja kā ļoti labu darbinieku —

Krūzes kungs redzēts braucam uz tagadējo darbavietu automašinā, kas pieder firmā Agrovinvest Consulting. Kolāža — Aija Austruma

neesot bijis uzdevuma, ko viņš nevarētu izpildīt. Kaut arī viņa darbvietā bija Lobošanas iestāžu pārvalde, ar ciemticināto lobošanu viņam zināca nodarbošies tikai pēc tam, kad nācās šķirties no pārvaldes politālās un bija jāstrādā Skirotavas kolonijā visai neievērojamā amatā — par ieslodzīto darba organizācijas inženieri. Tādu darbu G.Krūze gan nav varējis izturēt, tāpēc aizgājis no tā pēc paša vēlēšanās.

Gātim Krūzēm tas bija karjeras viszemākais punkts, un šajā lejupeklī vairojama, ja tā var teikt, Iekšlietu ministrijas komjauņatnes organizācija. Laikā, kad viņš strādāja politālā, aiztīrēja pēdējais komjauņatnes vecuma gads. Lai varētu arī turpmāk palikt šajā darbā, bija jākļūst par komunistu. Viss it kā bija normāli — viņa vārds bija tuvāko partijas pretendentu sarakstā, priekšnieka deva rekomendāciju, raksturojot viņa lietiskās īpašības. Bet tad notika kaut kas unikāls — vispirms pārvaldes komjauņatnes organizācija, bet pēc tam arī ministrijas komjauņatnes birojs, kura loceklis bija arī pats Gatis Krūze, atteicās dot viņam trešo — komjauņatnes rekomendāciju, un bez šīs rekomendācijas viņš par kompartijas biedru kļūt nevarēja. Unikāls šis gadījums bija arī tāda zīņa, ka par šo atteikumu satraucās arī diezgan augstas amatpersonas — pat ministru vietnieks bija mēģinājis runāt ar tiepīgajiem komjauņietiem. Neparasti tas šķiet arī tāpēc, ka pretendents uz iestāšanos partijā iekšlietu orgānos netrūka, bija pat noteiktas uzņemšanas kvotas, un Gatis Krūze, kā jau minēts, bija tikai instruktor, tāpēc ne īpaši augsta ranga darbinieks. Tas vedina uz domām, ka viņam bija «aizmugure», turklāt pietiekami ietekmīga.

Tajā laikā par Iekšlietu ministrijas komjauņatnes organizācijas sekretāru strādāja Vitolds Hmeļevskis. Viņš Dienai teica, ka komjauņietis, atsakot G.Krūzēm rekomendāciju, bijuši principiāli un rikojušies pēc sirdsapziņas. V.Hmeļevskis atcerējās, ka attiekuamam bijuši galvenokārt ētiski motīvi: biroja viņš ticis raksturots kā karjerists, intrigants, ļoti savtīgs cilvēks. Daudziem nepaticis, ka viņš uzvedies nepavisam ne tā, kā viņam pienāktos — kā pļāv kule steigājos no kabineta uz kabinetu. Arī politālās darbinieki bija ievērojami, ka Gatis Krūze ļoti veikli izmantojis savā labā citu vājības, un esot bijis jāņem vērā, ka viņa klābtūnē nepasākā ko lieku.

Pēc tam, kad Gatis Krūze aizgāja no darba Iekšlietu sistēmā, gadu viņš strādājis Latvijas komitejā kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs, bijis tur referents. Tie, kam padomju gados bija saskare ar šo komiteju, zina, ka šajā latviskajā iestādē gluži kā katrs cilvēks no ielas vis nevarēja strādāt, tāpat kā jaunatnes tūrisma biroja Spuņnik. Kāds bijušais kolēģis stāstīja, ka Gātim darbs komitejā briēm licies par

prastu, jo ne vienmēr bija darāmi tikai smalki darbi — kādreiz bija jāpārnes arī grāmatu saņņi, un tas viņam galīgi neesot bijis par prātam. Pēc tam, kad G.Krūze aizgāja no šīs iestādes, beidzot viņa karjera sāka vīties kalnup. Valsts poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejā viņš bija propagandas daļas priekšnieka vietnieks, pēc tam sekvoja trīs gadu darbs Maskavas rajona BODB, kur viņš bija atbildīgais sekretārs. Diemžēl Dienai pagaidām neizdevās uzzinēt, kāds ir šīs iestādes pilns nosaukums, un arī ar pašu Krūzes kungu neizdevās tikties, lai precizētu šo un citas ne gluži skaidrās epizodes viņa biogrāfijā.

Ideoloģiskajā un tai radniecīgajā sfērā G.Krūze darbojās desmit gadus, bet tad 1989.gadā gluži negaidīti Gata Krūzes vārds parādījās Valsts agrorūpnieciskās komitejas štatu sarakstā. Tur viņš tika pieņemts darbā Ārējo ekonomisko sakaru galvenajā pārvaldē par galveno speciālistu. Pēc nepilna gada vēl viens lēcieni sānīs, un G.Krūze tapa par tādas pašas pārvaldes priekšnieku rūpniecības ministrija. Taču jau pēc pāris mēnešiem viņš rakstīja iesniegumu Lauksaimniecības ministram D.Gēģeram, lai tiktu atkal pieņemts darbā tajā pašā sfērā, kur bija strādājis pirms aiziešanas uz rūpniecības ministriju, — ārējos sakaros.

Tagad Krūzes kungs meklējams firmā Yamaha, kaut arī pagaidām viņš to īpaši neafisē. Kad Diena mēģināja sarunāt ar viņu tikšanos, kāds firmas darbinieks, kas tobriņ bija pie tālruna, teica, ka Krūzes kungs nevēlotes, lai plašākā sabiedrībā būtu zināma viņa saistība ar firmu Yamaha. Viņš nogaidī, jo vēl neesot pieņācis laiks, kad tāda vēriena viri kā viņš varētu sākt rīkotiēs.

Grūti šķirties no laba auto

Gatis Krūze tieši ar Lata International apsaimniekošanā nodotajiem kredītiem it kā nav saistīts, taču viņam kā Ārējo ekonomisko sakaru departamenta direktoram bija sava loma šo kredītu sadarbīšanā, piešķiršanā un sadalīšanā. Cētiņā nemaz nevarēja būt, ņemot vērā viņa īpašo vietu Lauksaimniecības ministrijā. Arī ārējās tirdzniecības apvienība Lata, kas tika izveidota 1990.gada pašās beigās, savā laikā ir viņa garabērns, jo tajā laikā, kad šī apvienība tapa, viņš jau bija Ārējo ekonomisko sakaru galvenais pārvaldes priekšnieks, bet viņa vietniece Edīte Jansone, saglabājot amatu pārvaldē, kļuva arī par jauntaču apvienības vadītāju. Pēc tam kad valdībā tika pieņemts lēmums reorganizēt ATA Lata, tās vietā tika radīta neista holdingkompānija, kurās sirds un smadzenes bija Gata Krūzes bijušais vietniecis Edīte Jansones radītā un vadītā Lata International, kas ir viena no ATA Lata mantiniecēm.

Gan eksministrs Gēģera kungs,

gan Gatis Krūze allaž ir centies noliegt savu sirds piederību kopfirmā Lata International un visam šim Lata veidojumam, tomēr isti pārliecinoti tas viņam nav izdevies. Viņi abi, pēc bijušo ministrijas kolēģu liecībām, «cēlušies un gūlušies» šajā firmā un ne pa jokam satraukušies, kad Lata International uzķūlusies finansu revīzija vai kāda cita pārbaude. Savukārt Edīte Jansone un citi Lata International darbinieki «stāigājuši zaļām sejmām», kad parlamentā tika lemts par neuzticības izteikšanu D.Gēģeram. Arī pēc aiziešanas no ministrijas attiecības ar Lata sistēmu netika pārtrauktas: kādu laiku Gatis Krūze vadīja vienu no kopfirmām Agrovinvest Consulting, bet pēc tam kļuva ligumdarbinieks Lata International, kur ik mēnesi saņēma itin pieklājīgu atalgojumu — 500 latu un 500 dolāru. Ne bez viņa ziņas Lata International 1993.gadā piešķīra 2346 latu bezprocentu aizdevumu viņa brālim Kaspāram Krūzēm dzīvokļa iegādei (nauda atdota pēc pušotā gada). Valsts kontroles pārbaudē konstatēts, ka, būdamais Agrovinvest Consulting pārvaldnieka vietā izpildītājs, viņš izgādājis 8500 latu bezprocentu aizdevumu uz 15 gadiem privātpersonai Artim Kristaltam (bijašajam Ārējo sakaru departamenta darbiniekam). Drīz vien pēc šī aizdevuma noformēšanas tika izveidota SIA Linto, kuras dibinātāji bija A.Kristalts, Edīte Jansone, J.Česna, L.Silāveja un Zenta Krūze, Gata Krūzes dzīvesbiedrība. Z.Krūze bija šīs firmas prezidente, A.Kristalts — komercdirektors. Uzņēmumu reģistrā uzrādīta SIA Linto juridiskā adrese Rīgā, Republikas laukumā 2, taču oficiāli Lauksaimniecību augstteimne nekad šādai firmai telpas neesot bijušas izīrētas. Toties 17.stāva saimniekoja Lata International, un nebūtu brīnams, ja izrādītos, ka Lata International sildījusi savā azotē jaunzīmušo Linto, tāpat kā Lata Holdings, kas līdz pat pagājušā gada decembrim bez maksas izmantoja Lata International ietrās telpas.

Agrovinvest Consulting pārvaldnieka vietniekis Varis Kāvis (bijušais Ārējo ekonomisko sakaru departamenta direktors) 1994.gada martā noslēdžis līgumu ar SIA Linto komercdirektoru A.Kristaltam par automašīnas Volvo 460 iznomāšanu SIA Linto līdz 1997.gadam. Kopā ar mašīnu iznomāts arī mobilais telefons. Mašīnu lietojis Gatis Krūze, un tad, kad Zemkopības ministrija sāka dāt pēdas iznomātājai mašīnai, tas bija viņš, kas pa telefonu mēģināja vienoties ar ministriju par šīs mašīnas turpmāko likteni. Līgumā bija noteikts, ka SIA Linto ir ne tikai nomāšanas, bet arī izpirkšanas tiesības. Diemžēl Zemkopības ministrija līdz šim nav varējusi atgūt šo mašīnu, pat ar policijas palīdzību ne. Acimredzot dzīvotams privātzņēmēja brīvo dzīvi, Krūzes kungs nav ticis pie tik lielas bagātības, lai bez sirdsapēmē vārētu šķirties no laba auto.

KULTŪRA

Vasarā Rīgu pieskandēs Baltijas un ziemeļvalstu dziedātāji

Sanita Upleja

Sākumā bija Raimonda Paula un Imanta Kokara ideja, un tas bija vēl 1992.gadā, kad radās ideja rīkot Baltijas un ziemeļvalstu dziesmu svētkus. Tā kā latvieši bija šīs idejas autori, viņiem tika arī pirmo svētku saimnieku gods. Pirmie Baltijas un ziemeļvalstu dziesmu svētku notikis šogad no 12. līdz 16.jūlijam, taču sagatavošanas darbi jau rit pilnā sparā. Dziesmu svētki solās būt kā jau dziesmu svētki — ar atklāšanas, noslēguma koncertu un svētku gājēju Rīgas ielās.

Pagaidām nav pieteikušies īgauņi

Svētku rīcības komiteja kultūras ministra Jāņa Dripes un Ārlietu ministrijas valsts ministra Gunāra Meierovica vadībā, kurā ietilpst arī vairāki ziemeļvalstu pārstāvji, rosās jau pilnā sparā. Jau sagatavots un iespiests nosū materiāls, un kuri, kas ieteikuši vēlmi piedalīties šajos svētkos, sākuši mācīties dziesmas, stāsta Emīļa Melngaiļa Tautas mākslas centra galvenā speciāliste Līga Ribicka. No katras valsts programmā iekļaušas divas dziesmas. Latvieši pieteikuši Jāzepa Vītola Gaismas pīli, tautas dziesmu Bēdu manu lietu bēdu un Jura Karlsona speciāli šim svētkiem sarakstīto kantāti Saules daiva.

Ziemeļvalstu atsaucība esot liela, un paredzams, ka dziesmu svētkos piedalīsies 16 kori no Norvēģijas, 14 — no Zviedrijas, viens koris no Islandes, 38 lietuviešu kori, četri no Somijas, seši dāņu kori, un pagaidām pieteikušies 73 kori no Latvijas. No katras valsts varot pieteikties tik kori, cik vēlas, un svētku rīkotāji domā, ka varētu būt ap 7 tūkstoši dalībnieku. Pagaidām nelielas galvasāpes svētku rīkotājiem sagādājuši īgauņi, jo nav pieteikuši nevieno kori, aizbildinoties, ka viņiem neesot naudas šādam vajadzībām. Vēl gan notikot pārrunas ar īgauņijās

Emblēmas autors — Uldis Sosnovskis

Republikas Kultūras ministriju, kas, iespējams, kaut ko darīs lietas labā. L.Ribicka uzsvēra, ka šie dziesmu svētki neatbilst tradicionālo dziesmu svētku būtībai, to varētu nosaukt par kora festivālu, jo svētku laikā darbosies arī tā sauktās «kora laboratorijas». Tajās katru valsti pārstāvēs kāds no tās reprezentatīvākiem kora (no Latvijas šajā gadījumā Ave sol). Svētki šoreiz notiks ne tikai Rīgā, bet būs arī izbraukumi uz Latvijas novadiem, koncerti Ventpilī, Tukumā, Talsos, Bauskā, Smiltēnē, Gulbenē, Cēsīs, Rēzeknē un Ogrē. Šos pasākumus rīko kora biedrības. Kā vienmēr, paralēli dziesmu svētkiem būs arī lietiskās mākslas izstādes.

Svētku gājienus vēlas ziemeļvalstu dalībnieki

Jau tagad ir skaidrs, ka svētku noslēguma koncerts būs Mežaparka estrādē, taču par atklāšanas pasākumu vēl domas daļas. Iespējams, ka

tas notiks slēgtās telpās un būs iecerēts kā savstarpējas iepazīšanās pasākums, kurā piedalīsies dalībvalstu reprezentatīvie kori. Svētku rīzju uzņēmis Ansis Rūtentāls. Kā jau Dziesmu svētkos klājas, paredzēts arī svētku gājienus, un interesanti, ka šoreiz tas notiks tieši pēc ziemeļvalstu dalībnieku vēlēšanās. Latviešu puse nebija īpaši ieinteresēta svētku gājiena rīkošanā, lai tie nekļūtu pārāk līdzīgi mūsu dziesmu svētkiem, taču ziemeļnieki izteica īpašu vēlmi. Vēl gan neesot izlemts, kāds tieši būs šo svētku gājienus. Baltijas un ziemeļvalstu dziesmu svētku rīkošanu finansēs katras valsts dalības maksa, kā arī ir piešķirti līdzekļi no Latvijas valsts budžeta, taču svētku rīkotāji ļoti cer uz sponsoru labvēlību. Dalības maksa nosaka atkarībā no katras valsts iespējām un vēlmēm. Domājams, ka Baltijas valstīm tā būs zemāka nekā ziemeļvalstīm, jo viņu vēlmēs dzīves apstākļu nodrošināšanā varētu būt pieticīgākas. Kultūras ministrijas budžeta un investīciju nodalās vadītāja Aina Zvejniece teica, ka Baltijas un Ziemeļvalstu dziesmu svētku izdevumu tāme esot 69 000 latu, un domājams, ka šim mērķim no ministrijas budžeta tiks atvēlēti vairāki nekā 60 000 latu.

Ja viss labi veiksies un beigsies, iespējams, svētki tiks rīkoti katru gadu kādā no Baltijas valstīm vai ziemeļvalstīm, taču par to vēl jāvienojas pašiem svētku dalībniekiem un rīkotājiem, piedēļa L.Ribicka, jo mūsu kora un ziemeļu kaimiņu dziedātāju pieredze ir dažāda.

SHARP
PRODUKCIJAS OFICIĀLAIS IZPLATĪTĀJS LATVIJĀ A/S SPT. BIROJA UN SADZĪVES TEHNIKA.
VEIKALS: RĪGĀ, MERKEĻA IELĀ 17. TĀLR. 220404.

REKLĀMA/SLUDINĀJUMI

POLIGRĀFIJAS PAKALPOJUMI
Grafiskā dizaina firmas «S&G» tipogrāfija
Baznīcas ielā 27/29; tālr.: 296631, 221902

ZALIE ATKAL IR KLĀT!
TIMBERJACK
Forvarderi un serviss Latvijā!

Tas ir ekonomiski un Jums izdevīgi!
Zviedru firmas "GALAX" Elektriskie sildītāji
- ar ventilatoru 1000/2000W,
- stacionārie paneļveida 500 - 750 W
(dāvokļa apaldītānai vajadzīgi apm. 60 W/kv.m.)
Vairumtirdzniecība: mazumtirdzniecība Rīgā:
Uv "Centrs" 2. stāvā,
Mēbeļu namā,
Veikalā "Andrējs" Juglā, Murjāņu ielā 61a;
veikalā "Auto-komers" Brīvības ielā 195

Jā! Bijušais LOKOMO, FMG, BRUUNET, KOCKUMS, MAKERI un ŌSA ir atgriezušies Latvijā jaunā kvalitātē un izskatā ar vārdu **TIMBERJACK**. TIMBERJACK oficiālais pārstāvis Latvijā SIA MTC. Mēs esam mežizstrādes profesionāļi un zinām, ko nozīmē forvardera distāves uzņemējam, tāpēc saprotam Jūsu problēmas un piedāvājam:
● Rezerves daļas visiem TIMBERJACK forvarderiem un harvesteriem (zemākās cenas Latvijā, pastāvīgiem klientiem atlaides).
● Servisa pakalpojums servisa centrā un izbraukumos (labāks TIMBERJACK mehāniks 1 gadu Latvijā - izmantojiet izdevību nekaņējoties!).
● Mūsu speciālistu konsultācijas.

Firma pārdod augstvērtīgu LINOLEJU uz siltās pamatnes par viszemākajām cenām Latvijā - 2,90 Ls par kv. m. Pirmoreiz Latvijā! Iekšējās apdare materiāli dzīvokļiem, iestādēm, birojiem, dizaineriem, projektētājiem, celtniekiem par tiesām pieņemamām cenām. **Pienem pieteikumus un uzņēmumiem, skolām un organizācijām 1995. gada 1. II ceturksnim Vairumā un pēc pasūtījuma iespējama atlaide. Pieņem preces realizācijai.** Tālr. 281593 darbdienās 9-18 sestdienās 9-15
E. Biznietiki ūpiņa ielā 8 (sest)

Profesionāliem mežizstrādātājiem ir jāstrādā ar profesionālu mežizstrādes tehniku, tāpēc pie mums varat iegādāties:
- jaunus un lietotus TIMBERJACK forvarderus (garantija un garantijas remonts).
- Jaunus un lietotus LOGLIFT (bijušais Fiskars) iekrāvējus.
- LOGLIFT rezerves daļas.
- ZVANIET mums un pieprasiet papildinformāciju!
- ZVANIET un Jūs saņemsiet konsultācijas forvardera vai iekrāvēja izvēlē un mežizstrādes tehnoloģijas jautājumos!
- ZVANIET un pasūtiet rezerves daļas jebkurā diennaktī laikā - forvarderiem ir jāstrādā!
Mūsu darba laiks - pieskaņots Jūsu darba laikam!

Vidzemes reģionālais pensiju fonds
Vidzemes priekšpilsētas valde rīko sociālu pētījumu un lūdz pieteikties interesentus, juridiskas un fiziskas personas, privāto pensiju kontu atvēršanai.
Rīga, Brīvības ielā 266, 518.kabinets, tālr. 551126. Fakss 7828084.

MTC MEŽIZSTRĀDES TEHNIKAS Dzirnavu ielā 1, Salūsis LV-3601 Dārza ielā 28, Ogrē LV-5001
Tālrunis: 2 238 2590 Tālrunis: 2 352 2474
Mobiltālrunis: 2 29 350575 Mobiltālrunis: 2 29 350570

Ventspils pilsētas dome izsludina **arhitektūras projektu konkursu par labāko arhitektoniski māksliniecisko risinājumu Rātslaukuma labiekārtošanai Ventspilī.**
Projekta mērķis ir iegūt labāko idejas pieteikumu, lai to tālāk izstrādātu darba projektā un realizētu dabā. **Konkursa termiņš:** 1995.gada 15.februāris. **Godalgas:** viena galvenā godalga Ls 500 apmērā ar tiesībām slēgt līgumu par pasūtījumu kompleksa darba projekta izstrādei un 3-5 veicināšanas godalgas kopsummā Ls 500.
Konkursa programma un materiāli saņemami Ventspilī, Jūras ielā 36, 25.kabinētā un Rīgā, Latvijas Arhitektu savienībā. Informāciju var saņemt pa tālr. Ventspils 22523. **Novēlam sekmes!**

CIRSMU IZSOLE ar pretendentu atlasī Valmieras virsmežniecībā 1995.gada 20.janvārī plkst. 11. Dalības maksa Ls 15. Drošības nauda Ls 300. Tuvāka informācija Valmierā, Lillijas ielā 4, vai pa tālr. 33717.
LR Iekšlietu ministrijas Finanšu plānu pārvalde VAJADZĪGI: materiālu uzskaites grāmatveži, algu uzskaites grāmatveži, grāmatveži. Zvanīt galvenajai grāmatvedei pa tālr. **208342**

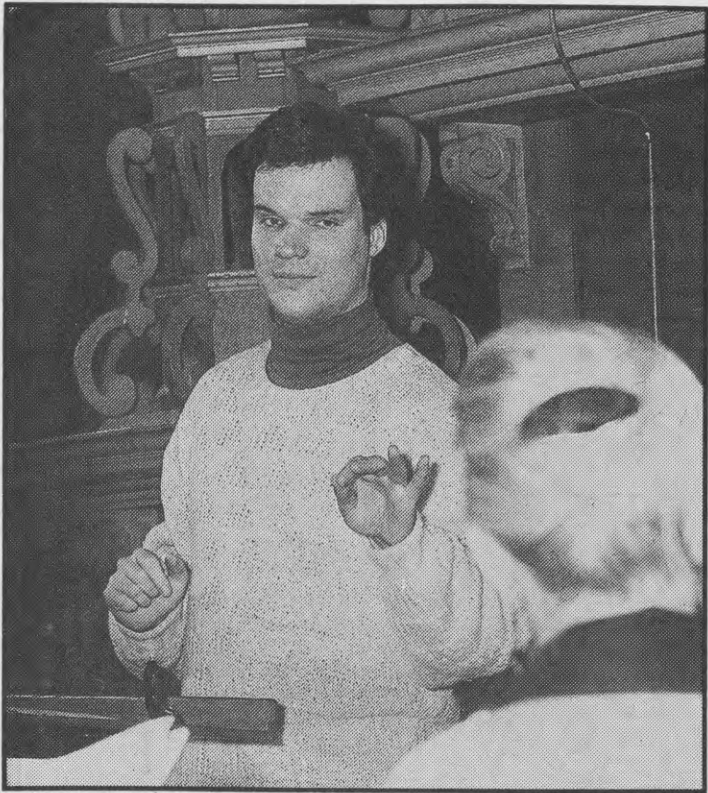
MŪZIKA

Koris Vidus mūsu vidū

Spožas zvaigznītes Amerikas komponistu Ziemassvētku korāļos

Ludmila Lukševica, speciāli Dienai

4. janvāra Rīgas Doma koncerta... Koris Vidus mūsu vidū... Spozas zvaigznītes Amerikas komponistu Ziemassvētku korāļos... Ludmila Lukševica, speciāli Dienai

Diriģents Arnolds Jansons. Foto — Vitālijs Stipnieks, A.F.I.

jumu paleti, ko daždos laikmetos... rājus: O.Sancissima, Klusa nakts, svēta nakts un Adeste Fideles. A.Noimana Ziemassvētku opera solistiem, korim un ērģelēm komponēti 1961.gadā, un, pateicoties diriģenta

Ivara Bērziņa zinātkārei par ārzemju komponistu kora opusiem, notis nokļuvušas Latvijā un kamerkoris Sindi putnu dārzā... Koris Vidus mūsu vidū... Spozas zvaigznītes Amerikas komponistu Ziemassvētku korāļos... Ludmila Lukševica, speciāli Dienai

VALODA

Latvijā var neievērot likumu

Anastasija Elksne*

«Deiure valsts valoda ir tā, kas ir mūsu senču, komunisma cēlāju (ari bāleļu) nomāktā latviešu valoda, bet de facto šī loma joprojām pieder lielā brāļa aziātikajai valodai... Valsts valodu nelieto profesionālo pienākumu veikšanai nepieciešamajā līmenī, inspekcija ierosina Valodu likuma pārkāpējus atbrīvot no ienemamā amata...»

Latvijā var neievērot likumu... Valsts valodu nelieto profesionālo pienākumu veikšanai nepieciešamajā līmenī, inspekcija ierosina Valodu likuma pārkāpējus atbrīvot no ienemamā amata... Anastasija Elksne*

«Par kārtību, kādā saņemamas tirzniecības licences un ielu tirzniecības atļaujas tirzniecībai Centra rajonā... Valodu likumu neievēro pat tiesās... Valsts valodas prasme naturalizācijas procesā...»

prasmes pārbaude gaidāmā naturalizācijas procesā. Lai nepieļautu nepilnības, kādas tika manītas valodas prasmes atestācijā, mūsdiā, stingri jāievēro Pilsonības likums... Valsts valodas prasme naturalizācijas procesā... Anastasija Elksne*

MĀKSLA

Tritons un baltais citronis

Bogdanas un Vitālija Daukštu glezniecība galerijā M6

Ieva Rupenheite, speciāli Dienai

Šodien galerijā M6 oficiāli atklās izstādi D2. Virsrakstā minēti abu mākslinieku gleznu nosaukumi, jo formula D2 apzīmē divus jaunus gleznotājus Bogdanu un Vitāliju... Tritons un baltais citronis... Bogdanas un Vitālija Daukštu glezniecība galerijā M6... Ieva Rupenheite, speciāli Dienai

Vitālijs Dauksta. Deja. Foto — Normunds Mežiņš, A.F.I.

Noskapā klusinātāki šķiet Bogdanas gleznojumi. Romantiska, tomēr viegla skumju aizskartā rozā Paradīze ar bur-

tisko citātu no Stikla pēriņu spēles — perlāmutra pērlēm kā robežu starp naviņātiem un apziņātu spēli. Pat Visdzīlākā dziļuma zilajā iz-

misumā māksliniece ir atstājusi atvērtas kādas mazaas acis. Izstādē ir pievilcīgi iegleznots laukums Vecrīgas galeriju zīmējumā.

LZA Terminoloģijas komisijas lēmums

Nemot vērā skaidras terminoloģijas būtisko lomu jebkurā darbības sfērā... LZA Terminoloģijas komisijas lēmums... Terminoloģijas komisijas lēmums... LZA Terminoloģijas komisijas lēmums

gijas dēļ): 3) jēdzienā «ārpilsoni» ietilpināmas trīs iedzīvotāju grupas: a) ārvalstnieki, t.i., ārvalstu pilsoņi vai pavalstnieki, respektīvi, personas ar valstspiederību ārvalstīs (tādējādi noraidot Terminoloģijas komisijas 1992.gada 10.februāra sēdē šajā nozīmē piedāvāto terminu «citvalstnieki», t.i., «citas valsts piederīgie»); b) bezvalstnieki, t.i., personas, kurām nav nevienas valsts pilsonības vai pavalstniecības, respektīvi, personas bez jebkādas valstspiederības; c) nevalstnieki, t.i., bijušās PSRS pilsoņi, kuriem nav Latvijas pilsonības, ne arī kādas citas valsts fiktsētās pilsonības, respektīvi, personas ar neskaidru valstspiederību («ne Latvijas valstnieki»).

VIEDOKLIS

Kam uzticēt pensiju un pabalstu izmaksas?

Pēc žurnālista Jurga Liepnieka intervijas ar Latvijas pasta ģenerāldirektoru Aivaru Droiski (Diena, 3.XII 1994.) savu viedokli izklāsta Valsts sociālās apdrošināšanas fonda direktors, habilitētais ekonomikas zinātnieks Nikolajs Baranovskis... Kam uzticēt pensiju un pabalstu izmaksas?... Pēc žurnālista Jurga Liepnieka intervijas ar Latvijas pasta ģenerāldirektoru Aivaru Droiski (Diena, 3.XII 1994.) savu viedokli izklāsta Valsts sociālās apdrošināšanas fonda direktors, habilitētais ekonomikas zinātnieks Nikolajs Baranovskis

GRĀMATA

Vai dzimtene mums ir tikai viena?

Rīgā nākusi klajā grāmata, kas atspoguļo Gētes institūta 1994.gada aprīlī — maijā notikušās konferences Latvija — Dzimtene kam? norisi un saturu. (To rīkoja Vācijas viesi — Heinriha Bella fonds un Baltiešu Kristīgo studentu apvienība, piedaloties avižu Diena un SM-Segodņa darbiniekiem). Izdevuma ievadā, kura autore ir doktore Elizabete Vēbere no Kēlnes, pausts gandarījums, ka izdevies sapulcēt pie viena gada dažādu Latvijas politisko virzību pārstāvjus un noturēt diskusiju par nacionālo un etnisko attiecību tēmu. Tā rosinājusi vācu daiļniekus arī uz pārdomām «par to vainu, kas Vācijai jāuzņemas par Latvijas un Baltijas likteni», sarežģīto situāciju, kāda te radusies Ot-

ciets Frankfurtes universitātes profesora Egberta Jāna referāta atstāsts, kura parādīta demokrātijas un nacionālisma savienojamība, ja valsti tiek iestēnota tolerantā nacionālā politikā. Tomēr viņš uzskata: «Latvijai vairs neizdosies pārvest krievu par latviešiem, kā frančiem bija izdevies savas minoritātes pārvest par frančiem.» Turpat lasāms vēsturnieka Latvijas Universitātes docenta Ineša Feldmana referāts Nacionālās politikas un nāciju kopdzīve Latvijā izklāsts. Ar to sasauca profesores Ilgas Apines pārdomas par starptautisko attiecību ainu padomju okupācijas gados, rusifikācijas un sovjetizācijas sekām. Savu viedokli par nacionālo po-

litiku atmodas laikā un pēc tās izsaka Vladena Dozorceva analītiskais stāstījums, kurā paustas bažas par minoritāšu kultūras autonomijas funkcionēšanas iespēju Latvijā. Nodaļā Latvijā — Dzimtene man! uzziņām par filozofa doktora Elmāra Vēbera referātu, kas atspoguļo viņa pētījumus par latviešu nācijas stāvokli un attīstības iespējām. Tajā uzsverta demogrāfiskās problēmas atrisināšanas atkarība no ekonomiskās un politiskās situācijas, valsts drošības. Krievu klātbūtni Latvijā vērtējis un interpretējis rakstnieks Jurijs Abizovs, baltkrievu kopienas stāvokli — Nikolajs Jarcāks, Latvijas polu savienības aktivitātes un perspektīvu — Zbignevs Meškovičs. Eb-

reju dokumentācijas centra vadītāja Margāra Vestermaņa un Līvū kultūras savienības pārstāves Ievas Neilandes stāstījums savijusās vēstures un mūsdienu atziņās. Uz jautājumu — kam Latvija ir dzimtene? — tiešās atbildes centušies dot O.Brūveris, M.Briede, A.Boļševica, V.Karnups, P.Kļaviņš, A.Kļockins, M.Būmanis, baronese fon Tizenhauzena (Baltijas vāciešu kopas priekšsēdētāja VFR), tāpat T.Fasta, J.Runds, R.Dobrovskis, S.Urdze, A.Bērziņš. Grāmata lieti noderēs katram, kam ir interese par nacionālajiem procesiem Latvijā. To var pasūtīt vai nopirkt Gētes institūta Rīgā, Torņa ielā 1/3 (ieeja no Klostera ielas). Pasta indekss LV-1050, tālrunis 223704.

Par konferenci Latvijā — Dzimtene kam?

Baibas Pētersones kaismīgā uzstāšanās, trešo, centriski liberālo nostāju paudusi Nils Muižnieks, Andrejs Urdze, Jānis Jurkāns, Andrejs Panteļejevs, kā arī starptautiskie ekspert G.Simons un H.Dž.Hamiltons. Lasītājs te iepazīs viņu viedokļus dažādās ieviezēs. Grāmatas nobeigumā publicēti konferences laikā notikušā literārajā vakarā nolāsītie dzejoļi, kuru autori ir A.Lice, L.Briedis, J.Kuonoss, K.Skujenieks u.c. Grāmata lieti noderēs katram, kam ir interese par nacionālajiem procesiem Latvijā. To var pasūtīt vai nopirkt Gētes institūta Rīgā, Torņa ielā 1/3 (ieeja no Klostera ielas). Pasta indekss LV-1050, tālrunis 223704.

reju dokumentācijas centra vadītāja Margāra Vestermaņa un Līvū kultūras savienības pārstāves Ievas Neilandes stāstījums savijusās vēstures un mūsdienu atziņās. Uz jautājumu — kam Latvija ir dzimtene? — tiešās atbildes centušies dot O.Brūveris, M.Briede, A.Boļševica, V.Karnups, P.Kļaviņš, A.Kļockins, M.Būmanis, baronese fon Tizenhauzena (Baltijas vāciešu kopas priekšsēdētāja VFR), tāpat T.Fasta, J.Runds, R.Dobrovskis, S.Urdze, A.Bērziņš. Grāmata lieti noderēs katram, kam ir interese par nacionālajiem procesiem Latvijā. To var pasūtīt vai nopirkt Gētes institūta Rīgā, Torņa ielā 1/3 (ieeja no Klostera ielas). Pasta indekss LV-1050, tālrunis 223704.

Par Arkādiju Ziemeļeiropā labākas nav

Ivo Jirgens

Aivara Vinberga padomā arhādietes vērigi klausījās arī Somijā. Pirmā no labās — finālmača varone Anete Brice. Foto — Vilnis Kozlovskis, Vakara Ziņas

Pēdējā laikā Latvijas sievietes basketbols ne ar kādiem dizajniem...

zvidru komanda Sodertalje, kuru Helsinkos mēs pārspējām pusfinālā...

jumu Arkādijai, sēdētieties par trešo vietu (81:60) bija ārkārtīgi priecīgas.

Vai Latvijai par vienu (vienīgo) olimpisko medaļu mazāk?

Kaspars Migla

Jau aizvakar presē parādījās pirmā ziņa, kas no pietni satruca...

Ivans Klementjevs: zem baltsarkanā vai sarkanbaltsarkanā? Foto — no Dienas arhīva

no viņiem sastādīs gatavošanās plānu un tukšām rokām uz Latviju nebrauks.

piezvanījis uz Latviju vai devis kādu citu ziņu.

Pašlaik Latvijas sporta vadība notiek minēšana un gaidīšana.

Ar šādiem minējumiem nevienam nevajadzētu nodarbīties, ja mūsu bijušais (?) olimpētis...

Hokejs Par pasaules čempioniem hokejā junioriem, uzvarot visos septiņos mačos...

Vācietes markas neatdeva

Arturs Vaiders, Dienas speciālkorespondents Brēmenē

Brēmene, 4. janvāris. Bremen Cup izcīņa volejbolā dāmām. Krievija — Peru 3:0 (5, 2, 5), Kuba — Kina 3:1 (10, 5, 8, 6).

Luisa, kuru pirmā seta vidū treneris Perdomo nosēdināja malā. No 2:8 izdevās panākt 10:11, bet mīgainība un flegmatisms nēma virsroku.

miem — visi seti tie break variantā. Mūru trenerim bija vēl viena eksperimenta iespēja.

Uzbrukums 40 36
Blokis 7 3
Serve 4 7
Pretinieku kļūdas 11 18

Vēsturei jāgatavojas nopietni

Arturs Vaiders, Dienas speciālkorespondents Brēmenē

5. janvāris. Latvija — Kuba 0:3 (7:15, 7:15, 3:15). Spēle ilga 56 minūtes.

am basketbolā (par to liecina arī fakts, ka pasaules čempionāta finālā tā ar Brazīliem tika galā nepilnas stundas laikā).

treneris Normunds Lācis. Kā arī to, ka šis tiešām ir notikums Latvijas volejbolā.

Zaudējums ar optimisma pieskaņu

Ivo Jirgens

Aizsardzībā Andis Pogiņis un Ivo Pūce. Foto — Vilnis Kozlovskis, Vakara Ziņas

Pirmais Jaungada basketbola turnīrs junioru komandām ir beidzies. Pēc tā rīkotāji ieceļ, sacensībām jābūt tradicionālām, jo Latvijas vārds pasaulē var nest ne tikai ar uzvarām citu valstu turnīros, bet galvenokārt — rīkojot pašiem savus. Tas ir viens no labākajiem ceļiem, ka celt mūsu basketbola prestižu.

Lietuvas un Krievijas vienībām (tās pār izlasēm saukt nebūtu isti pareizi) un ar godu piekāpjoties austrāliešiem vakardienas mačā par pirmo vietu.

— 43:29 un pārsvaru noturētu līdz finalsvīpei. Mača galarezultāts 80:98 (41:49). Latvijas izlasē punktus guva: Pogiņš 16, Kambala un Purnis pa 15, Pūce 11, Ušackis 9, Cimdiņš 8, Miezlers, Vitols un Kiševs pa 2. Austrālijas izlasē gan rezultātākie, gan labākie (ne tikai šajā spēlē) bija Makkinons (9) 23, Šenahans (8) 17 (4 trispunktnieki) un Makendrū (14) 16. Par labāko spēlētāju Latvijas izlasē atzina Andis Pogiņis. Spēlē par trešo vietu Krievijas komanda tika pagarinājuma saulauza Lietuvas pretīstību — 98:93.

Piektdiena, 6. janvāris, 1995

Meitenes sāk ar uzvaru

Polijas pilsētā Vladislavovā sacīes Eiropas volejbola čempionāta kvalifikācijas turnīrs kadetēm (1978.g. dzimušās un jaunākas).

Nīderlandieši ar Latvijas licenci

Jaunajā motokrosa sezonā divas Nīderlandes blakusvāgu ekipāžas izteikušas vēlmi pasaules čempionāta posmos startēt ar Latvijas motosporta federācijas izdotajām licencēm.

Mainīta atlases kārtība

Pēdējos gados par kritēriju iekļūšanai Latvijas izlasē startam Nāciju kausā kalpoja valsts čempiona nosaukums.

Jaunie palielina atālumus

Ja pagājušogad jauno (50—80 cm³) motokrosistu aktivitātes reti kad izklūva ārpus Baltijas reģiona, tad jaunajā sezonā ģeogrāfiju plānots biežāk paplašināt.

Advertisement for ZIMOGI SPIEDOGI NUMERATORI VIZITKARTES VEIDLAPAS SIA EIMS, including contact information and prices.

REKLĀMA/SLUDINĀJUMI

Advertisement for LATVIJAS AUTOCEĻU DIREKCIJA izsludina konkursu uz inženieru un darba grupu vadītāju vietām autoceļu nozares uzņēmumos.

Advertisement for Pārdod ledusskapjus un saldējamos kameras SNAIGE iepakojumā ar piegādi. Tāl. 557817

Advertisement for LR TIESLIETU MINISTRIJA lūdz pieteikties pretendētus uz Rīgas apgabaltiesas Rīgas rajona zemesgrāmatu nodalys priekšnieka vietnieka amatu un Vidzemes apgabaltiesas Siguldas zemesgrāmatu nodalys priekšnieka vietnieka amatu.

Advertisement for MONTĀŽNIEKS VEIC dzelzsbetona un metāla konstrukciju, visa veida cauruļvadu, iekārtu un katlu montāžu.

Advertisement for The Embassy of the United States of America is looking for a visa assistant, and a passport and citizenship assistant.

Advertisement for Firma Gila, Kodak oficiālais dileris Latvijā, alcinā darbs: — angļu valodas tulks, — pārdevējs ar latviešu, angļu un krievu valodas zināšanām.

Piektdiena, 6. janvāris, 1995

VIETĒJĀS ZIŅAS

Bērnus invalīdus apciemo Aina Ulmane

Valsts prezidenta dzīvesbiedre ar cepuru balles dalībniekiem. Foto — Dainis Ormanis

Māra Grīnberga
ne un Andris Bērziņš saņēma noņemtes talismanu — salīti. «Man ir laba sadarbība gan ar Bērnu fondu, gan ar Bērnu rehabilitācijas centru Vaivaros. Kopīgi ar šiem cilvēkiem esam apmeklējuši dažas citas šāda veida noņemtes. Ir labi, ka bērni te ir kopā ar saviem vienaudžiem un spēj kaut ko jaunā apgūt, iekļauties sabiedrībā kā pilntiesīgi tās locekļi,» sacīja Aina Ulmane.
«Šī ir pirmā bērnu invalīdu no-

Bērnu nams Pārgauja raizējas par iztikšanu

Gaida Liepiņa
rojuši, ka iestāde esot nodota Reformu ministrijai pakļautībā. Taču arī to patlaban skārušas reformas. Tādēļ viss būšot atkarīgs no vietējās pašvaldības līdzekļu iedalījuma.
Pēc V. Danča aprēķiniem, bērnu uzturam, komunālajiem maksājumiem un darbinieku algām mēnesī nepieciešami aptuveni 4000 latu. Šogad bijis paredzēts nomainīt vecos logus, kā arī veikt vēl citus remontdarbus. Taču patlaban nesot drošības, kam pietiks līdzekļu. «Ja finansējums nesamazinātos,

Ludzā difterijas dēļ izsludināts ārkārtējs stāvoklis

Jānis Gurgons
Ludza, 4. janv. Ludzas rajona padome pieņēmusi lēmumu difterijas dēļ izsludināt uz nenoteiktu laiku ārkārtējo stāvokli. Rajona padomes priekšsēdētājs Jānis Kril'mans paskaidroja, ka pedēja laikā strauji palielinājies ar difteriju saslimušo skaits. «Šis lēmums nenozīmē nekādus ārkārtējus pasākumus, bet gan nepieciešamu maksimāli paātrināt visu rajona iedzīvotāju vakcināciju, jo pagaidām potes pret difteriju saņemusi tikai puse rajonā dzīvojošo.
Ludzas rajona centrālās slimnīcas galvenais ārsts Ēvalds Semučas Dienai pastāstīja: «Pēdējo divu ga-

Rajona pagasti un vecāki meklē naudu bērnu skološanai Ventspilī

Jānis Trops
Ventspils, 4. janv. Ar satraukumu mācību atsākšanos pēc ziemas brīvdienām sagaidīja vairāk nekā divi simti Ventspils rajona bērnu, kas apmeklē dažādas mācību iestādes vai bērnudarus Ventspilī.
No 1. janvāra stājās spēkā pilsētas domes lēmums par mācību maksas noteikšanu tiem vidusskolu skolēniem, mākslas un sporta skolai, kā arī bērnudaru audzēkņiem, kas dzīvo citās administratīvajās teritorijās. No pilsētas pierakstītajiem tāda netiks prasīta, jo izdevumus segs pašvaldība.
Kā Diena jau rakstīja, pēc pilsētas domes izdarītajiem aprēķiniem, viena bērna uzturēšanās pirmsskolas iestādē (bez ēdināšanas) pilsētai gada izmaksā 324 latus, pamatskolu un vidusskolu — 135, vakara vidusskolu — 177, mākslas skola — 629, sporta skola — 29 latus. Šādas summas, sākot no jauna gada, Ventspils pašvaldība pieprasīta no tiem pagastiem, kuros dzīvo bērni vai arī viņu vecāki.
Pilsēta savukārt segs izdevumus, ja tajā pierakstītie bērni mācīsies citās administratīvās teritorijas skolā.
«Mūsū deputāti nolēma maksāt tikai par to bērnu mācībām Ventspilī, kuri apmeklē skolas ar krievu mācību valodu un specializētos, sanatorijas vai ārstnieciskā tipa bērnudarus, jo tādu Pilsētas novadā ir daudz,» teica J. Abakuks.
«Pārējiem ieteicām atgriezties Pilsētas humanitārā skolā vai vidusskolā. Pretējā gadījumā vecākiem pašiem maksāt par mācībām, jo pašvaldības budžētā nav naudas. Pārsvārā Ventspilī mācās turīgi vecāku bērni, kas var šādus izdevumus atļauties. Trūcīgajiem tomēr mēģināsim palīdzēt, izskatot katru iesniegumu atsevišķi. Mēs saprotam, ka mācību gada vidū mainīt skolu ir ļoti problemātiski, it īpaši izlaiduma klasēs,» teica J. Abakuks.
Vārves pagasta vecākais Arturs Cirus Dienai izteica neapmierinātību par to, ka valsts līdz šim nav darījusi zināmu, vai tā pašvaldībām piešķirs naudu izglītības vajadzībām un cik daudz.
«Esam piepilsētas pagasts, un mums nav savas vidusskolas. Arī tuvākā pamatskola daudziem ir pilsētā. Pagaidām mēģināsim maksāt par visiem. Vai to spēsim līdz gada

REĢIONĀLĀS IŠZIŅAS

Valmiera. Ceturtdien rajona lauksaimniecības departamenta vadība un vācu kolēģi no Giterlo apgabala kopā apspriedē precizēja sadarbības programmu 1995. gadam. Ar partneru atbalstu valmierieci vēlas paplašināt jau izveidoto lauksaimniecības mašīnu ringu Jeru pagastā, kā arī turpināt perspektīvu kartupeļu, linu, rapšu un kukurīzas šķirņu audzēšanu.
Valmiera. 6. un 7. janvāri ar vairākiem dievkalpojumiem un Svēto liturģiju Valmieras parēiztūcī draudze atzīmēs Ziemassvētkus.
Kauguri. Sestdien Mūrmiužas tautas universitātes kārtējā nodarbībā ar klausītājiem tiksies rakstnieks Māra Svīre un Vladimirs Kaijaks, kā arī profesors Ervins Grīnovskis. Ivars Seleckis demonstrēs savu dokumentālo filmu *Nāc lejā, bālais mēnesis*.
Dobele. 6. janvāri rajona padome sēdē tiek izskatīts jautājums par piemērotāko kandidātūru nesen nodibinātās rajona slimokas vadītāja amatam.
Dobele. 8. janvāri rajona Kultūras un izglītības centrā notiks Zemgales novada skolēnu mākslinieciskās pašdarbības konkursa *Ko tu proti?* koncerts.
Cēsis. Rokgrupa *Livi* no Liepājas 6. un 7. janvāri ar koncertu priecēs lauku ļaudīs Jaunpiebalgas un Drustu kultūras namā.
Cēsis. 8. janvāri kultūras namā Salāvētišs tiksies ar bērniem, kas piedalījušies grāmatnīcas *Spridītis* un fonda *Čikāgas latviešu bērnu palīdzībai Latvijā* rīkotajā dzejoļu konkursā.
Ventspils. 6. janvāri savu pārštatniecību, veikalū, laboratoriju un fotoaparātu nomas punktu atver Vācijas firma *AGFA*.
Ventspils. 7. janvāri Latvijas viedības namā notiks novada politiskā represēto apvienības 5. gadadienai veltīts sarakojums.
Saldus. Piektdien pilsētas kultūras namā notiks Saldus stūpo un ilg-gadīgo ģimeņu saiets. Pilsētas piedalīsies arī raidiorādījuma *Mājas sūtība* veidotāji, kā arī aktieri Gunts Skrastiņš, Rūdolfs Plepiss un dziedātājs Viktors Lapčenokis.
Valka. Piektdien Smiltenes policistū, Zvārtavas, Grudzāles un Smiltenes zemessargi, kas 21. decembrī aizturēja bruņotus noziedzniekus — Zvārtavas pagasta veikalā aplaupītājus — saņem Iekšlietu ministrijas apbalvojumus. Noziedznieki ir divi Igaunijas iedzīvotāji.

Veterinārārsti apvieno uzņēmumus un māca zemniekus

Gunita Ozoliņa
lidzīgs darba stīls. Savienojot uzņēmumus, varam radīt savu veterinārmedicīnas apkalpošanas sistēmu. Kopā ir vieglāk tikt galā ar nodokļu nastu, iegādāties medikamentus, kā arī apkalpot plašāku klientu lokū. Mūsu mērķis ir iespējami vairāk palīdzēt zemniekiem, apmācīt viņus,» teica A. Zālītis.
E. Juitinovičam Vaidavā ir sava mazo dzīvnieku klinika, speciālisti sniedz pakalpojumus arī liellopu pārraudzībā un cūlsdrabā, bet A. Zālītis Limbažos ir veterinārā aptiekā un konsultāciju birojs. Viņi ir izstrādājuši zemnieku apmācības programmu un, sākot no janvāra

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Aizturēta liela laupītāju grupa

Četri no aizturētajiem laupītājiem. Grupas dalībnieku vārdus pagaidām neizpauž

Uldis Rudaks
Rīga, 4. janv. Kriminālpolitijai 16. decembrī izdevies aizturēt dzīvokļu un tirgus laupītāju grupu, kas pastrādājusi daudzus noziegumus Rīgā un Bauskā. Pagaidām aizturēti četri grupas dalībnieki, bet to esot krietni vairāk. Aizturēšanas brīdī pie laupītājiem atrasti lietiskie pierādījumi: pistole, trīs mūžkeru komplekti, salaupītās mantas. Visi aizturētie agrāk jau bijuši tiesāti par huligānismu, slepkavībām, smagu miesas bojājumu nodarīšanu, laupīšanām, zādzībām. LR Kriminālpolitijas Organizētās noziedzības apka-

Sētnieki jāmaca strādāt vai jāsoda

Dzintra Āboliņa
Rīga, 3. janv. Rīgas pašvaldības policija aizvadīta gada beigās un šogad sākusī sodīt sētniekus, kas neveic savus pienākumus. Gada beigās administratīvi sodīti vairāk nekā 30 sētnieki, kuriem uzlikta soda nauda vai sastādīts protokols.
Rīgas domes Pilsētas drošības un kārtības komitejas priekšsēdētājs Juris Dobelis Dienai teica, ka

Eksperti izstrādās ieteikumus veselības apdrošināšanai

Agita Bērziņa
Rīga, 4. janv. Lai izstrādātu neatkarīgus ieteikumus Latvijai atbilstošas veselības apdrošināšanas jomā, valsti divas nedēļas strādās Starptautiskās darba organizācijas eksperti.
Pārējās apdrošināšanas jomās panākta zināma sakārtoība, taču medicīnas apdrošināšana pagaidām bijusi «melnais zirdziņš» — ne tāpēc, ka nebūtu informācijas, kā tā tiek īstenota citās valstīs, bet tādēļ, ka nav pietiekamas pieredzes salīdzinošai analīzei un vērtējumam. *Dienai* teica labklājības ministrs Andris Bērziņš. Tāpēc Labklājības ministrija uzaicinājusi neatkarīgus ekspertus ar pieredzi, lai viņi tiktos ar šajā problēmā ieinteresētajām organizācijām — arodbiedrībām, Ārstu biedrību, slimokasu pārstāvjiem, veselības finansēšanas orga-

Jauno muitas deklarāciju pietikšot

Aiga Pelāne
Rīga, 4. janv. 1. janvārī stājās spēkā jauni muitas kravas deklarēšanas noteikumi, kas paredz jaunas formas muitas deklarāciju veidlapu ieviešanu. Veidlapu pietiekot, tikai esot nelielas problēmas ar deklarāciju sadaļījumu muitas punktos, trešdienas preses konferencē paziņoja Valsts ieņēmumu dienesta Muitās departamenta datu aprārdes nodaļas vadītājs Mārtiņš Kaškins.
Ar deklarācijas veidlapu drukāšanu nodarbojoties apgāds *Jānāsēta*. Soneidēj muitas punktiem tīkšot piegādātos janvārī vajadzīgais veidlapu daudzums.
Muitas departamentā esot zināms, ka tikai Valkas muitas punktā janvāra pirmajās dienās neesot bijušas jaunās deklarācijas. Vainīgi esot muitas punkta darbinieki, kuri neesot pietiekami savlaicīgi iezīmēši jaunās muitas deklarācijas.
Sasprīngts stāvoklis esot arī Ri-

KRIMINĀLĀVĒSTIS

Rīga, 5. janv. 30. XII dzelzceļa posmā Rīga — Brasa nenoskaidroti noziedznieks vilcienam *ER-989* izsūtīs desmit logu stīklus. Materiālie zaudējumi — *LS 114,5*.
1. I ap plkst. 22 pie kioska Siguldas stacijas tuvumā trīs noziedznieki piekāvusi Kleriju J. (1947) un nolaupijuši 25 latus, pārtikas produktus un apģērbu.
2. I Narkomānijas apkarošanas biroja darbinieki Rīgā, Tapešu ielā 45a, par nelikumīgu narkotisko vielu izgatavošanu, nēsāšanu, glabāšanu un lietošanu aizturējuši piecus cilvēkus. Pie viņiem atrasti 3,8 ml efedrona un 3,5 g efedrona hidrohloraīda.
3. I par Vladimiram M. (1962) piederošās automašīnas *VW Golf* (v/n AL 942) zādzību (tā notikusi 18.VI). Aizturēti Igors B. (1971) un Vladlens U. (1972). Abi jau agrāk sodīti.
3. I vakara divi nenoskaidroti virieši iekļuvis dzīvokli Rīgā, Annimuižas ielā 54, sasējuši un piekāvusi saimnieku Borisu R. (1919), aizbāzīši viņam muti ar marles saiti un nolaupijuši apšvārtuot patvāri ar uzrakstu *Čai piķ, drug druga ļubīķ*, antiku sudraba kausu, sudraba paplāti, astoņas dažādas apšvārtotas paplātes, trīs gleznas, gobelēnu, 12 parēiztūcīgo ikonas, daudz dažādu antikvāru sudraba un melhiora priekšmetu.
Abu uzbrūcēju vidējais vecums — 20 gadi, augums 170 cm, normāla miesas uzbūve. Notikuma vieta konstatēti ādas cimdū un pirkstu nospiedumi.
3. I ritā saimniecības *Rīga* teritorijā atrasts Aleksandra P. (1955) likts ar vardarbības nāves pazīmēm.
3. I Rīgā, Robežu ielā 26, pie dzelzceļa, piedraudot ar fizisku izrēķināšanu, divi virieši atņēmuši Rolandam G. (1974) automašīnu *VAZ-2109*. Abu noziedznieku vecums — 25 līdz 30 gadi, abiem īsi tumši mati, gērbušies ādas jakās, galvās — žokejcepures.
4. I ap plkst. 19 bārā *Ligo* (Rīgā, Brīvības ielā 114) trīs nenoskaidroti kaukāzieši nodurīši Bruno B. (1965) un nodarījuši miesas bojājumus Vladimiram K. (1960), kurš vēlāk miris slimnīcā.
4. I Rīgā, Dubultu ielā 3, par nepilngadīgās K. izvarošanu aizturēts Romāns B. (1979).
Uldis Rudaks

REKLĀMA/SLUDINĀJUMI

DŽEFS BRIDŽESS **TOMIJS LĪ DŽONSS**

UGUNS AIZNESTĪE

No 6. janvāra Jelgavā, Cēsīs un Rīgā, kinoteātri «OSKARS»
Seansu sākumi k/t «OSKARS»: 11.00, 13.30 — lētāk, 16.00, 18.30, 21.00.

ĀRZEMJU ZIŅAS

Kovalovs: Čečenija nebūs Krievijas sastāvdaļa

Anita Matisone, Dienas korespondente Maskavā

Maskava, 5.janv. «Es domāju, tas, ko ir izdarījis Krievija, nozīmē, ka Čečenija vairs nebūs tās sastāvdaļa. Protams, var rasties situācija, ka arī citas nacionālās teritorijas pazīnos par savu vēlēšanu izstāties no Krievijas. Taču, lai tas nenotiktu, nevajag mest bombas uz mierīgām pilsētām. Kā gan mēs varam rēķināties ar mūsu kaimiņu cieņu, ja šodien bombardējam Grozniju, rit bombardēsim Grodnu, bet parit — Varšavu?» šodien preses konferencē Maskavā paziņoja Krievijas pilnvarotais cilvēktiesību jautājumos un Valsts domes deputāts Sergejs Kovalovs, kurš vairāk nekā trīs nedēļas pavadīja Groznijā, pārējo Krieviju un pasauli informējot par tur notiekošo. Novērotāji atzīmē, ka ierasti nosvērtais S.Kovalovs šodien lietojis vārdus «nelieši» un «dranki» un paziņojis, ka «nav iespējams dzīvot valstī, kuru vada nelieši». Viņš uzskata, ka Krievijas valdības darbība Čečenijā atkal var aktivizēt dezintegrācijas procesu Krievijā, kā arī piespiest Baltijas un Austrumeiropas valstis daudz ātrāk tuvināties NATO.

Kāvi, Groznija patlaban notiek atsevišķu ielenkumā nokļuvušu Krievijas armijas vienību likvidēšana un atbrūšana. Čečenijas valdības spēku rokās, pēc viņa vārdiem, patlaban atrodas vismaz 94 krievu karavīri, sākot no ierindnieka un beidzot ar pulkvedi. S.Kovalovs atspēkoja Krievijas propagandas apgalvojumus, ka Čečenijā ir ārstulim algotni. «Nevienu algotni mēs tur neredzējam,» viņš kategoriski paziņoja. S.Kovalovs, aizvienot visas Krievijas informācijas aģentūras, ziņoja par Čečenijā notiekošās traģēdijas detaļām. Nostādot neērtā situācijā oficiālo Maskavu, viņš darīja zināmu, ka miera sarunu neuzsāksana vairojuma vienīgi krievu pusē. Kopā ar pārējiem Čečenijā esošajiem VD deputātiem S.Kovalovs neatlaidīgi aicināja pārtraukt asinsizliešanu. Diena jau ziņoja, ka Krievijas prezidents Boriss Jelcins šīs pūles novērtēja ļoti negatīvi, sacīdams: «Kur gan viņš skatījās trīs iepriekšējos gadus?» Tajā pašā laikā avīze Ivestija un televīzijas kanāls NTV cilvēktiesību aizstāvi nominēja kā gada cilvēku, bet partija Krievijas izvele izvirzīja par Nobela miera prēmijas kandidātu. Ceturtdien Maskavā S.Kovalovs paziņoja: «Mēs atbraucām, jo šis ir pēdējais brīdis, kad iespējams apturēt asinsizliešanu. Es nelūdzu tikšanos ar prezidentu, es to vienkāšī pieprasīju. Vienlaikus es saucju, ka prezidents var atteikties, ja viņu ne-

Sergejs Kovalovs preses konferencē. Foto — EPA—A.F.I.

ABONĒJIET AVĪZI PA TELEFONU!

Jauns pakalpojums rīdziniekiem. Abonējiet Dienu un citus preses izdevumus 1995.gadam jaunajā abonēšanas centrā Diena! TAUPIET LAIKU! ZVANIET TULĪ! 333136, 331358 Rīgā, Lāčplēša ielā 1. Darba laiks 8.00 — 20.00, izņemot svētdienas. Pie mums lētāk nekā pašā!

Baltkrievijas prezidenta administrācija pārtrauc astoņu laikrakstu drukāšanu

Jurisj Svirkovs, Dienas korespondents Minskā

Minska, 5.janv. Baltkrievijas prezidenta lietu pārvalde Baltkrievijas preses namam — monopolistam oligarhijas sfērā — aizliegusi drukāt astoņus neatlaidīgus laikrakstus: četrus izkaidējošus rakstura un četrus sabiedriski politiskus izdevumus. Par to četrus aizliegto sabiedriski politisko laikrakstu redaktori trešdien paziņoja preses konferencē, kurā tika sastādīts arī kopīgs paziņojums Cenzūras apvērsums Baltkrievijas Republikā. Laikrakstu redaktori noliedza prezidentam pakļauto darbinieku apgalvojumus, ka preses namam nepietiek jaudas šo laikrakstu drukāšanai. Preses konferencē paziņoja, ka ti pogrāfija nav saņēmusi nepieciešamo pasūtījumu skaitu un nav noslo-

gota. Neapmierinātību ar prezidentu administrācijas lēmumu pāuduši arī preses nama darbinieki, jo samazinās viņu ienākumi, un nodrošināsi aizliegtā laikraksta Femida pirmo numuru. Kā Diena jau ziņoja, cenzūras skandāls Baltkrievijā sākās ar aizliegumu publicēt deputāta Sergeja Antončika ziņojumu par korupciju prezidenta administrācijā. Pat valdības un parlamenta laikrakstos ziņojumam paredzējāt vietā parādījis baltu plankumi. Vēlāk līdzīgs liktenis piemeklēja laikrakstu Femida. Bet aizliegtās avīzes Gazeta Andreja Kļimova tirāža tika konfiscēta un iznicināta, jo ziņojumā bija izdevies nodrukāt. Preses nama pakalpojumi atteikti arī laikrakstus Svoboda. Šīs avīzes slēgšana ziņojumos tomēr parādījās, jo laikrakstus nodrukāja ārpus Baltkrievijas.

Estonia katastrofas upuru radniekiem piedāvātas kompensācijas

Stokholma, 5.janv. (AP) Katrai no vairāk nekā 900 prāmja Estonia katastrofā bojā gājušo pasažieru ģimenēm trešdien apdrošināšanas sabiedrība piedāvājusi kompensāciju līdz pat 135 000 dolāriem.

Norvēģijas apdrošināšanas sabiedrība Skuld, kas veica kuģa apdrošināšanu, piedāvājusi bojāgājušo pasažieru radniekiem ārpus tiesas vienoties par kompensācijām no 40 000 zviedru kronām (5400 dolāriem) līdz 1 miljonam kronu (135 000 dolāru), informē Zviedrijas ziņu aģentūra TT.

Katram no 137 izglābtajiem prāmja pasažieriem piedāvāta 150 000 kronu (20 000 dolāru) liela kompensācija. Apdrošināšanas sabiedrība, kas šo piedāvājumu darīja zināmu trešdien preses konferencē, izteicās, ka radniekiem un izglābtajiem pasažieriem tiks dots laiks līdz marta beigām, lai izlēmtu, vai pieņem piedāvājumu vai arī gaidīt

kompensācijas saņemšanu ar tiesas starpniecību. Zviedram Magnusam Sundbergam piedāvāta 50 000 kronu (6700 dolāru) kompensācija sakarā ar mātes bojāeju. «Ir pilnīgi neiespējami novērtēt manas mātes dzīvību par 50 000 kronām,» viņš izteicies Zviedrijas radio. «Mēs turpinām sarunas — domāju, būs iespējams vienoties par optimālo summu.» M.Sundbergs uzskata, ka ir svarīgi piešķirt augstākas kompensācijas tiem, kam tas vajadzīgas visvairāk, piemēram, bērniem, kas zaudējuši vienu vai abus vecākus.

28.septembrī vētras laikā Baltijas jūrā nogrimstot prāmim Estonia, bojā gāja vairāk kā 500 zviedru, lielākā daļa pārējo upuru bija no Igaunijas.

Apdrošināšanas sabiedrība paziņoja, ka upuru nacionalitātei nav nekādas nozīmes, nosotot kompensācijas lielumu. ◆

Lielbritānija nedos līdzekļus kara noziegumu izmeklēšanai

Londona, 5.janv. (AP) Lielbritānija pārtrauks finansēt izmeklēšanu valstī dzīvojošo par nacistiskajiem kara noziegumiem aizdomās turētu cilvēku lietās, kuras izmaksā 5 miljonus mārciņu (7,75 miljonus dolāru), ceturtdien paziņoja valdības pārstāvji.

Izmeklējamī vēl joprojām apsver apsūdzības izvirzīšanu septiņiem kara noziedzniekiem, bet valdības lēmums krietni samazina iespēju, ka šie jau gados vecie Lielbritānijas iedzīvotāji stāties tiesas priekšā.

Lielbritānijas paziņojums smagi iedragājs Saimeņa Valentāla centra, kas nodarbojas ar kara noziedznieku meklēšanu, darbu. 1992.gadā Austrālā tika likvidēta speciālā kara noziegumu izmeklēšanas vienība. Tikai ASV sekmīgi tiek apzināti tie cilvēki, kas piedalījies noziegumos pret ebrejiem un citām tautām Otrā pasaules kara laikā. Pagaidām Lielbritānijā vēl nav

tiesāts neviena no kara noziegumos apsūdzētajiem.

No 369 aizdomās turētajiem tikai 23 gadījumos vēl notiek izmeklēšana.

Lielbritānijas tieslietu iestādes iespējams kara noziedznieku lietas izmeklēt ļoti lēni. Kopš 1986.gada, kad Valentāla centrs no ASV paziņoja to 17 noziedznieku vārdus, kas pēc Otrā pasaules kara beigām kopā ar bēglu tūkstošiem ieradās un apmetās Lielbritānijā, neviena nav notiesāts.

Atšķirībā no ASV Lielbritānija atsaucas izsūtīt aizdomās turētos. 1991.gadā parlamenta pieņēma likumu, kas ļauj tos tiesāt Lielbritānijā.

Jautājums par kara noziegumu izmeklēšanu ir radījis divas neteņnes likumdevēju vidū. Mārgareta Tečere savas valdīšanas laikā bija par kara noziedznieku sodīšanu, bet viņas amata pēctecis Džons Meidžers to neatbalsta. ◆

uztrauc masveida cilvēktiesību pārkāpumi Čečenijā, ja viņam nav laika tik svarīgam lietām. Pēc tāda jautājuma pārvērsiena man tika dota iespēja tikties ar prezidentu.» S.Kovalovs B.Jelcinu apmeklē piektdien. «Es gribu pajautāt prezidentam, ko viņš domāja, griežoties ar savu uzsaukumu pie tautas. Vai viņš aizmirs dot rīkojumu pārtraukt bombardēšanu vai tas netika izpildīts? Kāpēc tāds rīkojums bija jānodot atkārtoti? Kas vispār valda šajā valstī? — tāds jautājums S.Kovalovs nolēmis uzdot prezidentam. Žurnālistiem viņš teica, ka līdz brīdim, kad viņam tika dota atļauja tikties ar B.Jelcinu, viņam bijusi «ne visai parasta saruna» ar prezidenta pirmo padomnieku Viktoru Iļuhinu. «Tajā mēs paskaidrotā, kā jārūnā ar prezidentu.» S.Kovalovs teica: «Esmu pilnīgi pārliecināts, ka prezidents saņem melīgu informāciju. Taču tas Jelci-

neatbrīvo no atbildības. Galu galā viņš pats savā komandā salika šos melus un neliešus.» Krievijas Federālā pretizlūkošanas dienests un valdības pagaidu informācijas centrs «meļo katrā vārdā.» S.Kovalovs ir noskaidrojis, ka čečenu puse uzskata par nepieciešamu pēc iespējas ātrāk sākt miera sarunu pirmo posmu: pirmkārt, vienoties par uguns pārtraukšanu, otrkārt, par savstarpēji saskaņotu karaspēka pārvietošanu, treškārt, izveidot kopīgu komisiju, kas kontrolētu vienošanās izpildi. Dž.Dudaļevs apliecinājis, ka tālākos sarunu posmos ir ar mieru apspriest visus jautājumus, pat Čečenijas statusu. Maskavā akreditētē ES valstu vēstnieki Francijas vēstniecībā Maskavā saņēmuši instrukcijas no savām valdībām un apspriedusi kopīgu paziņojumu «Krievijas valdības» sakarā ar notikumiem Čečenijā. ◆

NACIONĀLĀS ZIŅAS

LNNK neapmierina

No 1. lpp. Šāda prasība neesot samērojama ar Rīgas iespējām, jo tās infrastruktūru izmanto arī rajonu iedzīvotāji. Likuma par pašvaldību finanšu izlīdzinājumu pieņemšanas aizkavēšanās arī neļauj Rīgas domei līdz galam izstrādāt un pieņemt 1995.gada budžetu. Finanšu ministra Andra Piebalga padomnieks Oskars Spurdziņš Dienai teica, ka šis LNNK valdes lēmums esot pārsteidzīgs, jo likums vēl neesot pieņemts. Viņš atzina, ka, iespējams, mairiesies izdīzināšanas fondā atskaitāmo naudas līdzekļu procentus. «Neuzskatu, ka būtu kāda valdības politiska iekāvīšanās,» Dienai teica O.Spurdziņš. Viņš uzsvēra, ka procentu lieldoms, kāds katrai pašvaldībai būs jāpārskaita izlīdzināšanas fondā, noteikts ar matemātiskām metodēm. Esot arī ļoti grūti noteikt atskaitījuma procentus visām 600 Latvijas pašvaldībām, jo līdz šim tas bijis noteikts tikai 33 pašvaldībām. LNNK frakcijas vadītājs Aleksandrs Kirssteins presē ceturtdien sacīja, ka valdes lēmums ir psiholoģisks spiediens uz politiskajiem spēkiem pirms likuma izskatīšanas Sa-

eimā trešajā lasījumā. A.Kirssteins izteica cerību, ka no pašvaldībām atskaitāmais summas likumā tiks noteikts absolūtos skaitļos, tādējādi likvidējot iespēju valdībai iekasēt vairāk naudas, nekā kopumā pašvaldībām tiks atdots atpakaļ no izlīdzinājuma fonda, starpību izmantojot politiskiem mērķiem. Savukārt Saimes Pašvaldību un valsts pārvaldes komisijas vadītājs Jānis Lagzdīns ceturtdien atzina, ka LNNK valdes lēmums aicina Rīgas domi rīkoties prefilikumīgi, mudinot neizmaksāt sociālos pabalstus nepilsoņiem. O.Spurdziņš pavēstīja, ka patlaban noteikts, ka Jelgavas pašvaldībai būs jāatskaita 15% pašvaldību finanšu izlīdzināšanai, Jūrmalai — 10%, Liepājai — 10%, Ventspīlij — 40%, Aizkrauklei — 38%, Ķegumam — 45 %, Salaspīlij — 11% utt. O.Spurdziņš teica, ka Finanšu ministrija lēš, ka šogad ar ienākumu nodokli valsts varētu iekasēt 109 miljonus latu. Latvijas Pašvaldību savienība atteicās komentēt šo LNNK valdes lēmumu, jo tas esot politisks paziņojums, bet LPS ir sabiedriska organizācija, kurā pārstāvētas dažādas politiskas partijas. ◆

Ziemassvētku kaujas piemin ar dievkalpojumu

Karavīri dievkalpojumā. Foto — Raitis Puriņš, Diena

Līga Laizāne

Rīga, 5.janv. Ceturtdien Doma baznīcā notika Ziemassvētku kaujām veltīts dievkalpojums, kurā piedalījās Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku vadība, kā arī Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) pasniedzēji un kadeti. Dievkalpojumu vadīja NAA kapellāns Atis Vaikovskis. A.Vaikovskis uzsvēra, ka cilvēks, kas nezina pirms viņa dzimšanas notiekušo, tā arī nekad neklīst pieaudzis, tādēļ aicināja atcerēties un apzināties vēsturiskos notikumus. Pirmā pasaules kara laikā Ziemassvētku kaujas Rīgas frontē sākās 1917.gada 5.janvārī (pēc jaunā

stila), kad I un II latviešu strēlnieku brigāde devās uzbrukumā Skanģalu un Grabes—Kalnciema virzienā. Kaujās, kas ilga visu janvāri, Krievijas armijas vadības nemākulīgās plānošanas dēļ bojā gāja daudzi latviešu un Sibīrijas VI korpusa strēlnieki. Ipaši smagi zaudējumi 25.janvārī Tīrelpurvā bija 3. un 4. latviešu strēlnieku pulkam. Piektdien pulksten 17 piemiņas brīdis Ziemassvētku kaujās kritušajiem notiks Brāļu kapos, bet 7.janvārī Valgundes pagastā pulksten 13—14 pie Strēlnieku mātes kapu un Sibīrijas strēlnieku kapu Peitūpu kapsētā. Pie Ilgu mājam Kultūras fonda pārstāvji atklās kaujās kritušajiem strēlniekiem veltīto piemiņas akmeni. ◆

Toto kurjera spēles pārtrauktas

Uldis Rudaks

Rīga, 5.janv. Jau no šī gada sākuma plaši reklamētās Toto kurjera spēles iestājies pārtraukums, jo nav Finanšu ministrijas (FM) licences, — tā ceturtdien telefonsarunā ar Dienu pastāstīja gan kāda Toto kurjera darbiniece, gan valsts akciju sabiedrības Latvijas pasta ģenerāldirektora vietnieka palīgs Andis Zanders.

Diena jau vairākkārt rakstījis par to, ka pagājušā gada beigās Finanšu ministrijas Vērtspapīru departamētā radās neskaidriības par Toto kurjera spēļu likumību. Pagājušajā gadā Toto kurjera spēles organizēja SIA Avize un TV spēle Kurjers, bet gada nogalē SIA Toto kurjers, kas ir SIA Avize un TV spēle Kurjers meitas uzņēmums, FM iesniedza licences pieprasījumu šo pašu spēļu organizēšanai 1995.gadā. Neskaidriību cēlonis bija šī organizatora maiņa un sakrītības nosaukumos, kā arī neregulāri formētiem pieņēmumiem dokumentu izmeklēšanai. Gada beigās SIA Toto kurjers dokumentus iesniedza atkārtoti, tomēr 22.decembrī notikūšajā lotērijā un azartspēļu licencēšanas komisijā viņiem licence netika izsniegta, jo pēc dokumentiem nebija skaidrs, cik procentu no ieņēmātās summas tiks izmaksāti laimestos.

MK IZZIŅAS

Akceptēta lauksaimniecības stratēģija

MK ārpūskārtas sēdē tika akceptēta Zemkopības ministrijas izstrādāta Valsts stratēģija lauksaimniecībā. Lauksaimniecības stratēģijā ir cieši saistīta ar ZM izstrādāto Lauksaimniecības likumu un Lauksaimniecības gada likumu, kurus MK sēdē apspriedīs vēlāk.

Valsts ietekmē labības tirgu

Valdība 81.panta kārtībā pieņēma grozījumus likumā «Par Latvijas labības tirgu un valsts labības rezervi». Turpmāk valsts ietekmēs labības tirgu, kontrolējot ne tikai labības tirdzniecību, bet arī tās pārstrādi. Tiks ieviesta obligātā labības iepircēju un pārstrādātāju reģistrācija Valsts labības birojā.

Grozījumi pātrinās zemes reformas gaitu

Valdība pieņēma grozījumus likumā «Par zemesgrāmatām». Tiek vienkāršota īpašuma tiesību apliecināšanas dokumentu iesniegšana. Bijušie zemes īpašnieki un pirmās šķiras mantinieki, politiski represētie un pirmās grupas invalīdi, kuri atļauto īpašuma tiesības uz zemi, tiek atbrīvoti no nodevu maksāšanas.

Likums aizsargās ieguldītāju intereses

Akceptēts likumprojekts «Par vērtspapīriem», kurš noteiks vērtspapīru publiskās izlaides, reģistrācijas un apgrozības kārtību, kā arī vērtspapīru tirgus dalībnieku darbību un atbildību Latvijā. Likuma mērķis ir aizsargāt ieguldītāju intereses. Aiga Pelāne

Kļūdas labojums

Reportiera vainas dēļ 4.janvārī Dienā publicētajā rakstā Atsāks privatizācijas sertifikātu kontu atvēršanu sniegta nepatiesa informācija. Privatizācijas sertifikātu deklarāciju iesniegšanas termiņš pagarināts līdz 28.februārim, bet kontu atvēršanas termiņš pagarināts līdz 30.aprīlim.

Liepājā tiesā slepkavas — sāšana kulta piekritējus

Aigars Štāls

Liepāja, 5.janv. No 3.janvāra Augstākās tiesas kriminālietu kolēģija atklāja izbraukuma sēdē izskata Kara Iesniecību un Arta Akerblūma kriminālietu (abi dzimuši 1975.gadā). Abijunieši apsūdzēti pēc vairākumu Latvijas kriminālkodeksa 141.panta 3.daļas un 99.panta punktiem. Tas nozīmē, ka viņi vainoti divu cilvēku tīšā slepkavībā mantkāribas nolūkos un smagu miesas bojājumu izdarīšanā laupīšanas uzbrukumā. Pagājušā gada martā Liepāju šausmināja ziņa, ka Kalpaka ielā kādā namā at-

rasts sievietes un vīrieša likās ar vardarbīgas nāves un mirušo ķermeņu apgānīšanas pazīmēm. Pēc nozieguma izdarīšanas upuru divu voķļa sienas un durvis «izrotātas» ar sāšana kulta simboliem. Iepriekšējās izmeklēšanas laikā O.Iesniecnieks savu rīcību pamatoja ar sāšana pavēli. Psihiatru ekspertīze secināja, ka abi apsūdzētie apzinājis savu darbību un atzīstami par pieskaitāmiem. Lietas izskatīšanu vada Augstākās tiesas tiesnesis Ivars Bičovskis. Viņš Dienai sacīja, ka kriminālietā tiesāšanu tiesa pabeigs 6.janvārī. ◆

LĪDZJŪTĪBAS

Zeme deva, zeme ņēma, Zeme visu nepanēma. Labi darbi, mīļi vārdi — Tie palika šai saulē. Skumju brīdī esam kopā ar Sergeju Zabavņikovu, tēvu mūžībā aizvadot. AS SIS darba biedri

LR Valsts ieņēmumu dienests izsaka dziļu līdzjūtību Nodokļu kontroles departamenta galvenajam nodokļu inspektoram Aleksandram Uspenskim sakarā ar tēva nāvi.

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Ainai Arājai sakarā ar vīra nāvi. Darba kolēģi

Dzīlās sērās paziņojam, ka miris mūsu vīrs, tēvs un vectētiņš Jozas Baltuška (1926.g. 11.III — 1995.g. 4.I). Izvādišana 7.janvārī plkst. 14.15 no Jaunciema kapu kapličas. Tuvinieki

Ar skumjām paziņojam, ka mūžībā aizgājis VEF veterāns Verners Imants (dzim. 1919.gada 3.decembrī). Izvādišana 5.g. 7.janvārī plkst. 12.00 no I Meža kapu kapličas. Piederīgie

Tajās lapās, ko mūžības vēji nu šķirsta, Paliek cilvēka mūža. (I.Ziedonis)

Dzīlās sērās paziņojam, ka mirusi Tūlija Helēna (dzim. 1941.gada 4.maijā). Smilšu kalniņā izvādīsim 5.g. 7.janvārī plkst.12.00 no Mikēla kapu kapličas. Piederīgie

EKSPRESS HOTLINE 367777

Kas
pieveiks
pirātus?

Stila spēlīte

KAS TAS IR?

Zvaniet šodien
no plkst. 14 līdz 15 Ievai
tālrunis — 325362
**Pirmajam
pareizās atbildes autoram — balva!**

Foto — Jānis Buls, *Diena*

Bez brīviem žurnālistiem nav brīvas preses

Ainārs Dimants

«Tas» jaunais laiks, kas šalkās trīs, tas nenāks, ja laudis to nevedīs, teica dzejnieks. Taču dzejnieki, uzņēmēji un politiķi tagad, šķiet, to aizmirsuši, ja runa ir nevis par sociālisma celtniecību, bet par civilizētām, eiropēiskām darba ņēmēju un darba devēju attiecībām. Labam šo attiecību stilam arī jāpieder pie Latvijas atgriešanās Rietumos, kur sen vairs nevalda mežoniģā kapitālisma stils. Taču mūsu dzejnieki, uzņēmēji un politiķi visai mierīgi atdod šo tematu apzēlēšanai un izmantošanai dažādu nokrāsu «vakarejiem» populistiem. Paradoksalā, bet fakts, ka pat mūsu «brašis» sociāldemokrāti nav spējuši nākt ar konkrētiem, izstrādātiem likumdošanas priekšlikumiem sociālās sistēmas reformai, faktiski — jaunzūbēvi.

Sociālā reforma nozīmē tādu mehānismu un formu izveidošanu un noteikšanu likumos, kas regulē darba ņēmēju un darba devēja attiecības, lai tiešām varētu runāt par sociālo jeb sociāli atbildīgu tūrgu saimniecību — tādu, kāda tā ir Eiropas savienībā. Cilvēks ir brīvs tikai tad, ja viņam ir tiesības un iespējas streikot un nestreikot, ja viņš nav atkarīgs no darba devēja vai darba ņēmēja paņāvas. Pat Ministru prezidents atzīst, ka mums nav ne streika likuma, ne sociālās reformas koncepcijas, ko sola publicēt jaunā gada pirmajos mēnešos. Taču šis paradoksalākais ir tas, ka mūsu sabiedrība liek savu enerģiju visur kur, tikai ne organizētīvu savu sociālo interešu pārstāvēšanai.

Tas pats ir ar preses tūrgu. Ne tikai dzejnieki, bet arī žurnālisti ir brīvās profesijas pārstāvi. Turklāt bez brīviem žurnālistiem nav brīvas preses. Jo — kā var būt brīva prese, ko veido sociāli no izdevējiem pilnīgi atkarīgi žurnālisti? Tapēc, piemēram, Vācijā un Zviedrijā starp izdevēju un žurnālistu arodorganizācijām katru gadu tiek noslēgti tarifu kopīgumi par algas un darba nosacījumiem žurnālistiem (noteikumiem par algām, darba pieņemšanas apstākļiem, vīrsstundu apmaksu u.c.). Šo līgumu noslēgšanu, protams, regulē likums par tarifu līgumiem. Svarīgi, ka tarifu līgums tiek noslēgts nacionālā jeb valsts mērogā, jo tā tiek panākta reālas iespējas arī brīvās profesijas pārstāvju solidaritātei, ja, piemēram, vienā vai otrā uzņēmumā vai jomā žurnālistu savienība ir spiesta izsludināt streiku, lai panāktu darba devējiem un darba ņēmējiem abpusēji pieņemamus tarifu līguma nosacījumus.

Ne tikai izdevēju organizācija, kā tas bija Latvijā, bet arī žurnālistu organizācija tad var sarīkot nedēļu bez preses, izmaksājot katram savam biedram vismaz kaut kādu naudas kompensāciju par streika laikā nesāņemtu algu un honorāriem (Vācijā tas ir vismaz simt vācu markas par dienu, parasti — pilna alga). Stipra arodorganizācija nepieciešama arī tāpēc, lai nebūtu streiklaužu. Turklāt jāņem vērā, ka streiko visi, piemēram, vienas redakcijas žurnālisti — arī tie, kuri nav žurnālistu savienības biedri. Viņi gan nesāņem kompensāciju no arodorganizācijas, toties arī baida streika gūtos panākumus. Par to, cik rūpīgi tādā streikā jāsaņem, liecina Vācijas žurnālistu savienības instrukcija par streiku, kurā ir arī norāde, ka informācija par streiku sāksim jātur maksimālā slepenībā, lai izdevēji nevarētu tam sagatavoties.

Taču vispirms tas ir grūts un precīzs juridiskais un organizatoriskais darbs jau attiecīgo likumu pieņemšanā. Mūsu žurnālistu savienība, tāpat būdama arodorganizācija, gan ir vienā starptautiskā žurnālistu organizācijā ar Vācijas un Zviedrijas žurnālistu savienībām, taču ne tuvu nav spējuši panākt to ietekmi, lai gan tradīcijas Latvijā ir tādas pašas kā Vācijā un Zviedrijā: savulaik Latviešu rakstnieku un žurnālistu arod biedrībai izdevās panākt kolektīvu līgumu ar avīžu izdevējiem par honorāriem, par darbu un atpūtas laiku norēķināšanu (četras stundas darba redakcijā, viens mēnesis atvaļinājuma gadā, trīs mēnešus iepriekš jāatsaka, atļaujot no darba), turklāt strīdu izšķiršanai jādibina jauktas komisijas. Labvēlīgi tika nokārtoti arī pensiju un slimokasu jautājumi.

Tapēc ka bez žurnālistiem vispār nav preses. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, kur žurnālistiem ir vislabākais sociālais nodrošinājums Vācijas avīžu darba tūrgu, žurnālistu arod biedrība, protams, nedarbojas. ♦

Karuselis laikmetu griežos jeb Kusties tu, kustos es, kustas visa pasaule

Ieva Rupenheite, speciāli *Dienai*

Cilvēce, it īpaši pēc tam, kad izdevies sagaidīt gadu, kuram ir jauns nosaukums, daļās vismaz divās brīžiem vienlīdzīgās daļās. Vieniem patīk griezties, otriem griežas tāpat. Tie, kuriem griežas tāpat, griežas pēc palīdzības pie āršiem, policijā vai otrādi. Tie, kuri vēlas, lai viņiem griežas, apmeklē karuseļus.

Rīgā ir dažas vietas, kurās saglabāties šis jaukais izpriecu veids.

Astotņpadsmitā gadsimta vidū par Grīziņu (tās īpašnieka vārdā) sauca muižu, bet smilšu kalnu tās tuvumā par Grīziņkalnu (*Griesenberg*). Kādu laiku tā bija atkritumu izgāzuvē, kur vēl nekas neliecina par 1905.gada parka bērnu rotaļu laukumu ar dekoratīvo skulptūru *Lutausis*. 1902.gadā sākas Grīziņkalna labiekārtošana. G.Kūfāls izstrādā projektu, daļu teritorijas paredzēdams atrakcijām un restorānam. Celtniecību uzticēja alus darītāvis īpašniekam F.Sindleram. Viņa celtniecības objektu sarakstā ietilpa arī vasaras teātris, deju laukums, kafējcafe kalnā ar skatu torni. Grīziņkalna pakājē darbojās *Apollo* teātris, uz kura skatuves aktieru gaitas sākusī T.Banga, A.Amtmanis-Briedītis, M.Smithene, M.Brehmane-Stengele u.c.). Gadsimta sākumā parkā dzīvoja čūsku rījejs, spēleja lejerkaste, kinematogrāfs radīja pirmatējo kino un darbojās karuselis. Vēlākos laikos parks cietis gan no kariem, gan revolūcijām, jo pēc Piektdāga revolūcijas apspiešanas parku apmeklēja daudz mazāk, bet karuseļi, kas tagad, protams, ir citādi, tomēr saglabājušies.

Ir 1995.gada otrās sniegotās dienas lietainā pēcpusdienā. Pie ieejas padzisis plakāts: «LFA Grīziņkalns Darba laiks no pl.11 pašvaldību uzņēmums *Mežaparks*».

Vizīnāšanās neiznāk, jo nav jau rakstīts, cik stundu gara ir karuseļa darba diena. Jāsamierinās ar skatīšanos caur žogu un neaizmirstamajiem *hansu hetneriņu* atgādinājumiem gar žogu. Bēdīgs ķēžu karuselis dzinckstina savas ķēdītes, *Margrietīņa* izaugusi par pusmūža pojeni, satraucošās atrakcijas (augšā, lejā) kalnu gleznojums retinātā gaisā kļuvis caurspīdīgs. Bedroka. Pēdas (slīdes) sniegā liecina, ka savādnieku atrakcija — ap tundras bērniņu ripojoša vagonete, šodien ir kustējusies. Ja karuselis ir kustē-

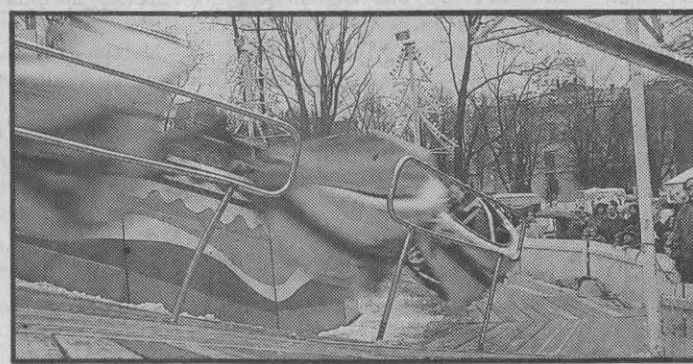

Andreja Upiša kosmiskais kaimiņš pie Kongresu nama

jies, tātad kādam tas ir vajadzīgs... Piemēram, daudz jaukāk šķiet *zapiņš*, kas kādā lietainā dienā brauc, nekā *mersis*, kas kopā ar tevi salist.

Jauna vieta atrakcijām atklājusies pērnā gada nogalē Kronvalda parkā pie Kongresu nama. No tālīm vien mirz uzraksts *Himalaja*. Bet vecos laikos tā bijis.

Kronvalda parks sākotnēji tomēr neesot piederējis Kronvaldu Atim, bet gan Rīgas Vācu strēlnie-

ku biedrībai (dibināta 1859.gadā), kura ierīkojusi atpūtas vietu (bumbotavu, šautuvi) biedrības biedriem ar ģimenēm, kā arī tiem, kas samaksājuši. Strēlnieku darzu savlaik pat apzāļmojis Krievijas cars Aleksandrs II, iestādīdams dārza ozolu un piešķirdams biedrībai dārza īpašnieka tiesības.

Gadsimta sākumā parka atsevišķās daļās tika iekārtotas izpriecas smalkiem un mazāk smalkiem ļaudīm. Rīgā arī toreiz bija modē imitācijas, piemēram, sava Venēcija. Butaforiska pilsētiņa ar kanāliem, vietējiem gondoljēriem, serenāžu dziedājumiem u.c. itāļisku izpriecu pazīmēm. Bijušas arī šīpoles un karuseļi.

Tikai neba nu tā vietā, par kuru grāmatā *Rīgas dārzā un parki rakstīts: «Jaunais Politiskās izglītības nams līdz ar dzirkstošajām strūklakām, puku dobēm, terasēm un vecajiem, lielajiem kokiem ir jauns sabiedriskās ēkas un ainavas sintēzes risinājums. Ansambli papildina rakstnieka A.Upiša bronzas piemineklis. Tam aizmugurē lielie kokiem un plašs zaļiens — zaļās zemes simbols.»*

Pašlaik zaļo zemi saskatīt pagrūti, jo tās plašums aizsedz *Himalajas* krāsotie kalni (Ls 0.60), krāsainām lampiņām rotāts robots paņē mazuli Andreja Upiša vēdera augstumā (Ls 0.40), lokomotīve ar piekabī vadā bērnus gar bijušo *Ainavu* utt.

Ja jūs nenajausat, kurai no mītētājām divām kategorijām esat piederīgi, ieteicams nekaitīgus eksperimentus. Sākumā jūs tikai vērojāt, kā tie citi, kas ir pārliecināti, ka viņiem tas viss patīk, traucas, mamiem plīvojot un skaļi, skali, pārkliedzot pat mūziku, gaviļojot vispirms uz priekšu, pēc tam (lai pārliecinātos, ka cilvēka spējam nav robežu) atpakaļ. Tad jūs sevi pieķerat, ka jūs seju rotā pilnīgas sajūsmas negudrā izteiksmē. Protams, labāk, ja varat priekā ar kādu dalīties. Nākamais solis atkarīgs no ļoti daudz kā, bet, ja kāds tajā brīdī jums apvaicās: «Vai tev ir bail?» — jūs esat jau nolēmis. ♦

P.S. Neaizmirstiet, ka lielākajā jautrības brīdī jums jāpaskatās uz meitāņumu vietām karuseļi.

*skat. grāmatā *Par kurniti, kūrš grībeja zināt, kas viņam ir uztaisījis uz galvas*

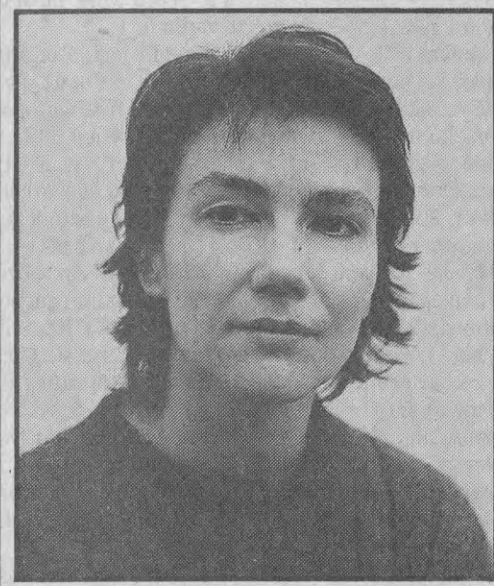

Foto — Jānis Buls, *Diena*

Par mājām

Aija Laura Živēre, speciāli *Dienai*

Nebiju kādu laiku savā Rīgas dzīvokli bijusi. Ārduvis verot, pār sliekšni nobirst salocītu zīmiņu, kvišti, ziņojumu lapinas. Uzlasu, eju tālāk. Kas tas? Virtuvē plūdi no savīdīs, sasmacīs gaiss. Ledusskapī! Izmēģinu slēdzus — elektrības nav. Sakopju virtuvi, sežos zīmes lasīt. «Sakarā ar to (...) nav samaksāts (...) tiks atslēgts.» Ir tumša novembra diena, drīz sāks krēslot, eju sveces meklēt. Pasmaidu — būs isti Ziemassvētki mēneša garumā. Sveču gaismā vizmo tīdens vannā, sveču gaismā iznirst burti grāmatā, izdegušu sveču smarža apņem gultā, un naktī rādās smaržīgi Ziemassvētku sapņi. Gludeklis ar visu dēli kļuvis lieks, televizors kalpo par paliktņu puķēm, radio un mūzikas kastītes ir apklusušas un mēmi apput. Pulka sveču vajag. Kad visas izdegušas, aizslēdzu durvis un došos prom tumsā.

Pie Lāčplēša ielas stūra acis nevilus aizķeras pie pazīstama loga — kādreiz pie tā mēdza sēdēt sirna večiņa ar brīnu kuci. Parasti pārmījām pa vārdam. Logs mirz vēsās gaismās, platā palodze balti nokrasota. Tur, kur agrāk māla podā auga iebērūnusi mājas svētība, aplīzusi lidakaste, tagad baltas plastmasas traukos greznojas mākslīgi augi nedzīvi sārtaiem ziediem. FRIZĒTAVA. Než kāpēc šķiet, ka večiņa kļusu nomirusi. Kādu rītu nav bijis spēka no gultas izkāpt un tā arī tur palikusi. Kas notiek ar virtuļo ļaužu suniem un kaķiem, un puķēm? Eju uz Lauību namu — bijušo —, kur bēniņos vairākus gadus esmu mītnājušies. Šovasar to dailio vēl kāds uzraksts — KĪNIĒŠU PRECES. VASARAS IZPĀRDOŠANA. Kādu saulainu pēcpusdienu ar tikko sāņemtu honorāru — pieciem latiem par mēneša darbu — kabatā sadūsojos kāpt augšup pa apdrupušajām trepēm. Grības arī redzēt, ko mans mēneša darbs, sēžot pie agrnā Fellini un agrnā Eizenšteina, šodienas dzīvē ir vērts. Nopērku *T-krēslu* un plastmasas lodiņu pildspalvu. No diviem latiem kīniešis izdod atlikumu un skaidrā latviešu valodā man saka: «Jūs piecpadsmit santīmi. Paldies.» Tagad decembris nams stāv tukšs un tumšs. Kīnieši ir aizbraukuši, īpašnieki savā starpā tiesājas, un bēniņos esmu palikusi viena pati. Un arī tikai grāmatas sakrāvat. Bet pa dienu šeit brīnīškas gaismas krit. No logiem jumtā.

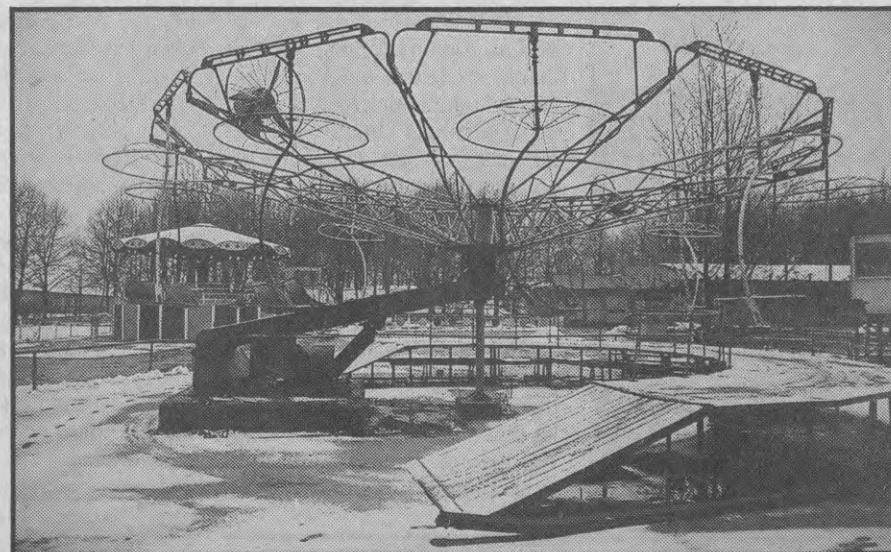
Bet kādā citā namā uz akmens trepēm divi zēni, desmit, divpadsmit gadu veci, gul, Veļjākas, adītām cepurītēm galvā, nomītām kečām kājās. Kad citu rītu eju prom, durvis slēdzot, jūtu, kāds spožs acs pāris mani vēro. Pusauga kaķēns, siāmiešu ciljī rada. Skrien ar drebošu sirdi lejā, bailodamās zēnus ieraudzīt. Nē, viņu tur nav, arī kaķēns paliek aiz muguras.

Nemīļīgs ziemeļu rīts. Mēģinu kādas baznīcas durvis atvērt. Durvis ir ciet. Nuja, blakus jau skaidri melns uz balta darba laiks uzrakstīts. Dieva nami ir solidi nami.

Virtuļi ļaudis kļusu nomirst gultās, klaidoņi nosalst Jaungada naktī lielceļā malā, un viņi Dievs karājas starp zagļiem un slepkavniekiem krustā piesīstis. Tur arī viņš mūžīgi paliek, un tur arī viņa istā vieta.

Ak, nu nemaz jau tik traģiski nav. Es vienkārši atcerējos paraugsarunu no savas mīļākās vācu valodas mācību grāmatas (pirms vairāk nekā piecdesmit gadiem izdotas) — RIT JAUNGADA DIENA. Logi ciet aizsaluši un pārkļājušies leduspūkēm./ Visi cilvēki uz ielām sacelšušies apkāles./ Jums nav kažoka apkāles, nopērciet taču ausu sargus, citādi jums var nosalt ausis./ Kā laikrakstī ziņo, vakar nosalušas vairākas personas uz lielceļa.

Šovasar kādu stundiņu neba romantiskas jūsmas dzītai nācās pavadīt uz Lauību nama jumta. Kādu nedēļu ires maksā netika nomaksāta, nama pārvaldnieki nomainīja bēniņu atslēgas. Tā sēdēju ieslēgta un gaidīju, kad kāds atbrauks mani no jumta nocelt. Atcerējos Aleksandru, bijušo Maskavas Lielā simfoniskā orķestra fagotistu, kas tagad dzīvo mazā ciematā pie Minhenes. Kad ieradot tur, viņš tikko kā bija caurumu šķūnīša sienā izžāģējis un logu tur ielicis. Kāds tuvējās apkāmes iedzīvotājs avīzē bija izsludinājis laiku, kad katrs var nākt pie viņa un paņemt to, kas viņam pašam vairs nav vajadzīgs. Jaunas mantas, kas neizmantotas stāv. Aleksandrs aizgājis un paņēmis logu. Atcerējos austrieti Mariju, kas, prom braukdama, atstāja man savas mājas atslēgu, sacīdama: «Man nepatīk, ka mājā stāv tukša. Māja tāpēc jau celta, lai cilvēki tajā dzīvotu.» ♦

Margrietīņas skelets pieklusušajā Grīziņkalnā

Rīgas centra Himalaji. Foto — Jānis Buls, *Diena*

Mūsu lappusēs šodien un...

Atvērumā

Nākamajā numurā

- Eiropa kā kičs
- saulrietu kults
- Lorija Andersone
- murgainās rotaļas

Varmācīgā TV

Saule riet nepārtraukti

Dita Rietuma

Endrū Loida Vebera mūzikls *Sanseta bulvāris* (Saulrieta bulvāris) jau otro gadu ir viens no interesīgākajiem teātra projektiem pasaulē. Par spīti tā muzikālajai salikšanai un pazīstamajam sīzetam. Jo pirms Vebera ir bijis Vaillers. Precizā, Bilija Vaillera filma *Sanseta bulvāris*, kas tajā pasaules daļā, kurā kino vēsturē nav tikuši rauti robi, komentārus neprasa. Pat vairāk — filmas nosaukums ir kļuvis par simbolu — dzīvei pagātnē, ēnu un izbijušas slavas spokainajā pasaulē. «Es esmu dižs, tikai filmas kļuvis šis», šie *Sanseta bulvāra* varones kinodivas Normas Dezmondas vārdi rotāja Zviedrijā nopērkamu *T-krēkliņu*. Iespējams, ka ideāli šāds krekliņš rotātu kāda kinokritiķa stāvu. Taču toreiz, kad Norma Dezmonda aktrise Glorija Svensone balsi teica šos vārdus, iespējams, aktrises domāja arī sevi — kādreizējo mēma kino divu un to kino, kas sākas pēc Lielā Mēma nāves.

Efektīgā melodrāma *Sanseta bulvāris*, kas stāsta par izbijušas kinodivas narcisma tieksmēm, ir viena no slavenākajām Vaillera filmām. Kādreiz šis režisors, kurš savas karjeras ziedu laikā — piecdesmitajos gados — ir filmējis visas zvaigznes, pats varētu simbolizēt lielās Holivudas vēsturi. (Vēl joprojām viņa filmas uzkrītoši bieži tiek demonstrētas TV). 1950. gadā filmā *Sanseta bulvāris* viņš ķeras pie Holivudas aizkulisēm — ierakstot pastiprinātu interesi izraisošajā vidē pārliecināšu milas intrigu. Viņa — «miljons» gadu veca kinodiva, kura mit kaut kur zvaigžņu bulvārī, gigantiski tukšās mājās, savas pagājušās slavas pierādījumu ielēnkta, personiskā kinozāles klusumā vēro savu jaunības filmu kadros. Toreiz Bilija Vaillera filmā šo kādreizējās divas dzīvo mūmiju riskēja notēlot Glorija Svensone. Iespējams, aktrise tēloja pati sevi, jo, tāpat kā viņas tēloto varoni Normu Dezmondu, arī viņa «nogalinājis» skatu kino. Būdamā viena no spožākajām amerikāņu mēma kino divām, filmēdamās jau no četrpadsmitgadā vecuma, līdz ar skaņas kino Svensone no ekrāna nozūd. *Sanseta bulvāri* aktrise, kurai filmas uzņemšanas laikā ir tikai 51 gads, skatās savas slavas laika filmas, dodot Normas Dezmondas jaunības savus vaibstus.

So filmu Amerikā lauku pa laikam no jauna izlaiž videotirgū. Lieki piebilst, ka Vebera mūzikla panākumi paliecinājuši kasešu no-

Glena Klouza mēma kino divas Normas Dezmondas lomā E.L. Vebera mūziklā

Legendārās B.Vaillera filmas plakāts

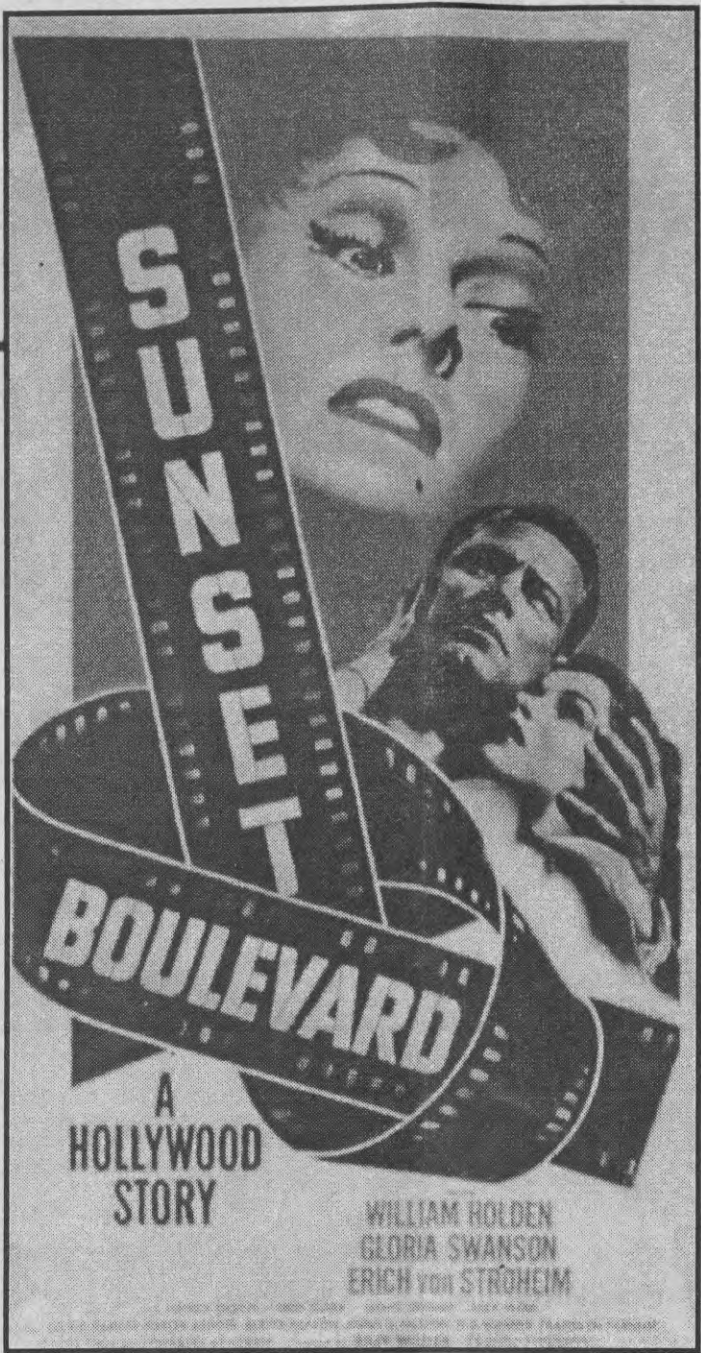
Aktrise Glena Klouza pēc triumfa Brodvejā. Foto no *Vogue* un *Premiere*

ietu. Taču to reklāmās tiek uzsvērti cita veida novatorisms. Izrādās, ka šī 1950.gada filma ir pirmā, kurā parādās scenārista žigolo tēls (aktieris Viljams Holdens). Viņš — Normas iemīlotais — ir viduvējs rakstnieciņš, kurš apzināti nopērk savu kinokarjeru, kļūdamas par Normas Dezmondas nekrofilisks, gigantiskās pils un gultas elementu.

Pats Bilij Vaillers aptuveni pirms diviem gadiem, klīzdams pa savas jaunības pilsētu Berlini festivāla laikā, preseī apgalvoja, ka viņam nav nekādu iebildumu pret *Sanseta bulvāra* atdzimšanu mūzikā. Tā pirmiestudējums notika Losandželosā ar Glenu Klouzu Normas Dezmondas lomā. Aktrise grimētāvā esot atrodama Bilija Vaillera dāvana — slavenās filmas plakāts ar veltījumu «Vēl vienai dižai Normai Dezmondai». Kopsim izskatīsim — *Sanseta bulvāra* iestudējums izmaksāja 13 miljonus dolāru, tādējādi tas ir kļuvis par visu laiku dārgāko Brodvejas iestudējumu. Tā dekorācijas ir tikpat iespaidīgas kā tā izmaksas — novitās kinodivas Normas Dezmondas pils sver 16 tonnas. Uz skatuves, līdzīgi kā filmā, protams, ir arī baseins, kur mūzikla finālā tiek atrasts Normas mīļākā — tā paša novatoriskā scenārista — žigolo — likis, Norma Dezmonda pārvietojas ekskluzīvā automobili, kurš ir precīza kādreizējās filmas varones automobiļa kopija.

Cits iemesls uzmanībai, ko prese līdz pat šim brīdim pievērs *Sanseta bulvārim*, ir autora Endrū Loida Vebera spēles ar sievieti. Mūzikla pirmizrāde Njujorkā izrai-

Iela Holivudā, legendāra filma, skandalozs mūzikls...

šus dolāru nedēļā, bet arī spēle savas dzīves lielāko lomu. Kādreiz Bilija Vaillera un Čarļa Breketa kopīgi sacerētajā stāstā par milu un naidu starp izbijušu kinodivu un par viņu divreiz jaunāko bezpalīdzīgo rakstnieciņu galvenā, protams, ir Norma. Ta vairs nav Glorija Svensone, bet gan Glena Klouza, nebūdama dziedātāja un mūziklu zvaigzne klasiskajā izpratnē. «Ja tikai dziedātāna būtu tas, kas nepieciešams Normas Dezmondas tēlam, tad droši vien Luponei būtu bijis viņas darbs. Klouzas tēlojums ir neizmirstams,» raksta *Vogue*. Viņas Norma nav kariķēts monstros, kurš, lūkodamies savas slavas laiku miglas bildēs, kā vampīrs nogalina savu jaunīgo mīļāko. Klouza Norma ir jūtīga, traģiska būten, varbūt nedaudz patētiska, taču tas viņai piešķir mēma kino lauku smaržu.

Pirms «provēšanās» Vebera mūziklam Glena Klouza esot sev klusīgām atkārtotusi: «Ja tu dabūsi šo lomu, tava dzīve iegūs vienu virzību, ja nedabūsi — citu, un, lai arī kas notiktu, viss būs labi.» Vēl aktrise apgalvo, ka 46 gados esot bijusi gatava nebūsim pavērsimam. Divas loma tiešām ir kļuvis par pavērsiemu ne tikai aktrises karjerā, bet arī dzīvē. «Norma ir spēcīga persona — viņas maldi un ilūzijas ir viņas enerģijas avots. Normas rakstūrā ir gan kāpumi, gan kritumi, viņa savā būtībā ir pašiznīcinoša,» apgalvo Klouza. Varbūt grandiozās Normas Dezmondas emocionālās svārstības uz skatuves ir paspīlgtinātas ar pašas Klouzas privātās dzīves krīzi. «Es mēģināju atcerēties tos brīžus, kad zināju, ka tieku krāpt. To zino, mainās pat tava elpa — tu nespēj normāli elpot, tu nespēj normāli gulēt. Tas viss notiek ar Normu, viņa nav tik stipra, lai tam visam uzspulātu. Tas, kam varbūt kāds cits uzspulātu par pārkāpto pāri, Normai liek nogalināt savu mīļāko Džo.»

«Man šķiet, ka tikai četrdesmit gadu vecumā tu sāk atklāt savu būtību. Domāju, ka piecdesmit gadi ir lieliskākie brīdis sievietes mūžā. Arī būtu šāds mēms gadu vecā, ja vien ir enerģija un veselība, nav nekādas vainas. Varbūt jocīgi šķiet tas, ka vajadzīgs ilgs laiks, lai saprastu, kas ir kurs. Bet var jau būt — es esmu tāda vēl ziedie,» apgalvo diva Glena Klouza. Taču Brodvejā turpinās grandiozā *Sanseta bulvāra* ēra, piemēroti un imitējoti kādreizējās kino-kaislības.♦

mai Vebers galu galā pateicis nē, motivējot to ar viņas ierobežotajām vokālajām spējām. Par gūto mēma trauma aktrise tiesas prāvā pret Veberu uztur prasību par 6 miljoniem dolāru.

Četrdesmit sešus gadus vecā Glena Klouza ir atzīta par nepārspētu Normas Dezmondas lomā. Viņas priekštecē Glorija Svensone savulaik bija nedaudz vecāka. Taču atšķirībā no Svensones ar Klouzas karjeru viss ir kā ir kārtībā. Viņa ir spēlējusi gan Brodvejā, gan ārpus tās, filmējusies TV filmās, viņas kontā ir daudz lielisku kinolomu. Piemēram, savā tēlos *Sanseta bulvāra* Losandželosas iestudējumā, taču arī šai dā-

tion), kura atklāti rādīja Holivudas tieksmi moralizēt, uzsvērot gime nes kā institūcijas neizskaramību. Vai arī cita autsaideris: marķize — intrigu gēnijs filmā ar līdzīgu nosaukumu *Bistamie sakari*. Kaut arī viņa piecas reizes bijusi nominēta *Oskaram*, šo balvu aktrise tā arī nav saņēmusi. Būdama viena no sava laika lieliskākajām dramatiskajām aktrisēm, viņa netiek uzskatīta par zvaigzni, kuras deļ uzņem filmu. Taču *Sanseta bulvāris* negaidīti ir kļuvis par viņas karjeras galveno notikumu — lielāko «filmu». Zvaigžņu peļņa intereseiēta prese uzsvē, ka, tēlojot Normu Dezmondu, Glena Klouza ne tikai saņem 48 tūksto-

Kādas dziesmas metafizika

Ilmārs Šlāpins, speciāli *Dienai*

Propozīcija

Viņu sauc par Loriju Andersoni, un šis vārds nav svešs XX gs. mūzikas pazinējiem. 1994.gadā viņa iepriecināja savus pielūdzējus ar jaunu kompaktdisku, tādat ar jaunām un droši vien vajadzīgām dziesmām. Mums ir bijis pietiekami daudz naudas, lai šo disku nopirktu, mums ir bijis pietiekami daudz pacietības, lai to noklausītos, mums nedaudz pietrūkst vārdu, lai paustu sajūsmu par to, taču šoreiz iepazīstināsim lasītājus ar pavisam nelielu, pusotras dziesmas garumā ieturētu metafizisku sistēmu, kas tikami iesilda prātu tumšajos un bezkaislīgajos ziemas vakaros.

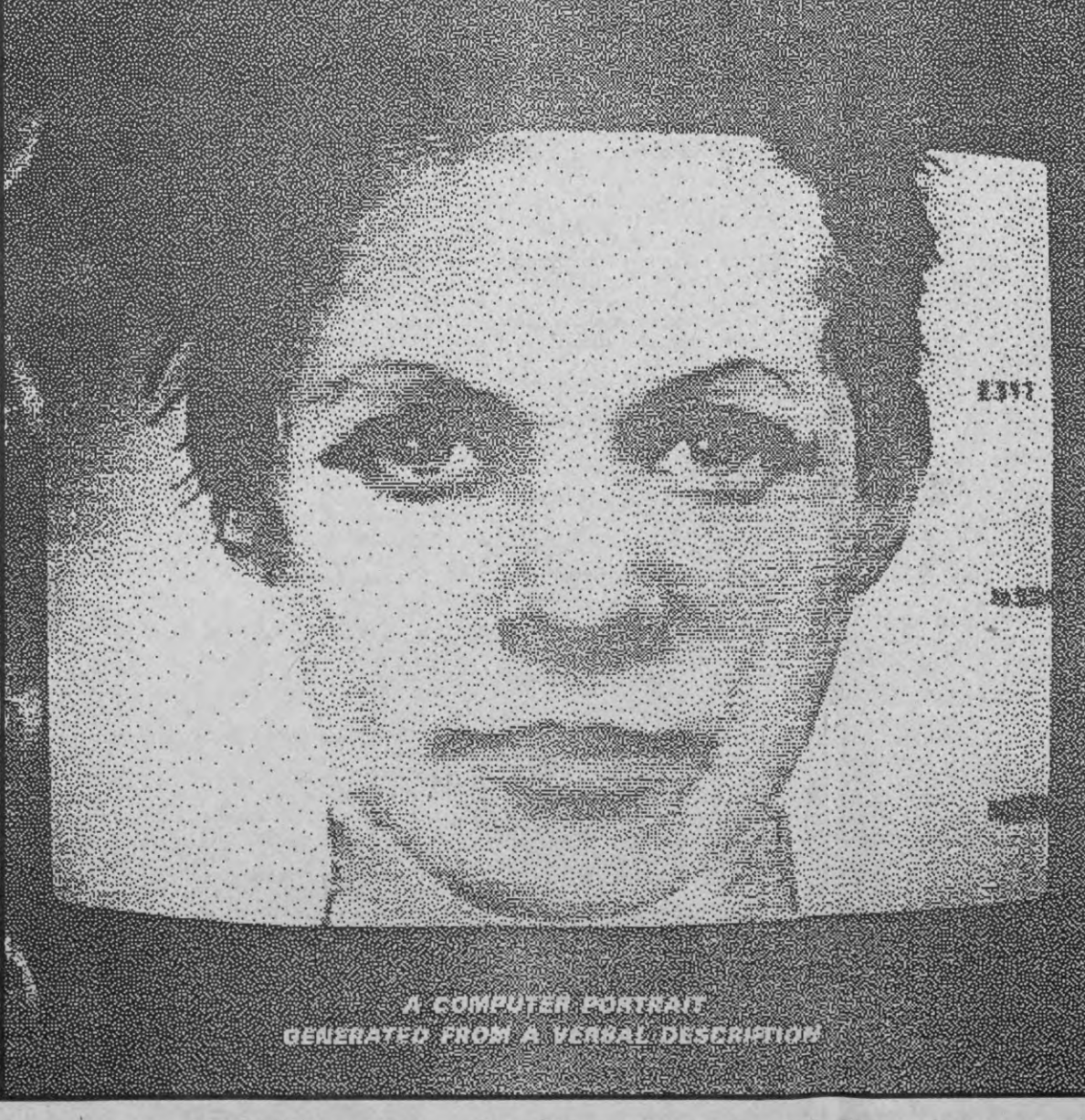
Pozīcija

Dziesmas nosaukums ir mulķīgs — *Freefall* jeb brīvā krišana (fiziska ķermeņa kustība telpā gravitācijas spēka ietekmē, piemēram, a) izpletlēcēja krišana līdz brīdim, kad tiek atvērts izpletņis, vai b) kosmiskā kuģa kustība orbitā ap Zemi brīdī, kad ir izslēgti visi dzinēji). Ne katrai dziesmai ir sava metafizika, taču lielāki to daļai ir vārdi un melodija. Teksts vienmēr ir bijis Lorijas Andersones rūpju bērns — ilgi lolois un centīgi apcubināts, tomēr nepaklausīgs un spursains. Par melodiju, vismaz šajā gadījumā, tā nevarētu teikt — bezgala liriska un maiga pulsācija attaisno mūsu nepilnīgo atskanotāju akustiskās iespējas: telpu piepilda smeldzīga un smaga juteklība (skaļuma poga ir pagriežta līdz galam).

Interpolācija

Pienemsim, tu esi iekritis okeānā un tevī velk uz leju, brīvā krišanās uz zemi, it kā tu slūktu vai būtu aizmidzis. Tev izdodas apgriezties, un, kad tu domā, ka peldi uz augšu, tu turpini peldēt taisni uz leju, uz leju pret zemi, visu laiku uz leju.

Bright Red ir jaunākais Lorijas Andersones albums. Viņas skaņdarbus mēdz dēvēt par jutekliskiem, psihanalītiskiem monologiem. Kas slēpjas aiz Lorijas vārdiem?

les gaitas orientieri, bet gan cilvēka sauro domāšanas iespēju radīti relatīvi pieturas punkti. Zemeslodes apalģums un antipodu problēma ir pārstājusī mulsināt gan skolniekus, gan teologus, taču Zemes pievilksanas spēks joprojām ir pēdējais drošais patvērumš mūsu bezpalīdzībai un vientulībai šajā pasaulē. Droši stāvēt uz kājām un tikpat droši kritot gar zemi, kad tas šķiet nepieciešams, mēs realizējam mūsēno cilvēka misiju — būt par akmeni vai, labākajā gadījumā, par metālo kauliņu kāda rokās, kas lieklāks par mums.

Seni kodi no kriptogrammas, es esmu pazūdis tavos vārdos, es peldu. Mēs visi kritam uz leju, visu laiku uz leju. Dziesmes vilinājums...

Tiek atklāts metaforas saturs — valoda ir okeāns. Dziesme vienlaikus ir mūsu pašu apzina, kas ne tik vien apstrādā gatavus jēdzienus, bet ik mirkli ir gatava radīt tūkstošiem jaunu. Kriptogrammu slēpenība nav sena ezotērisma paliekā, bet gan mūdzien darbigu smadzeņu kroku nespēja izsekot pašu radītajam rezultātam. Intelektuālā pašapmierinātība ievēl savos tiklos nemanāmi. Dziesmes vilinājums.

Es saņēmu tavu vēstuli. Es to nemācēju izlasīt. Tā bija kā kriptogramma. Vai tur bija rakstīts: «Nem mani sev līdzi» vai arī «Nem mani, kāds es esmu»? Mēs visi kritam uz leju, visu laiku uz leju. Mēs apgriezīamies riņķī. Tā ir kāda pilnīgi cita pasaule, kas griežas šīs pasaules iekšpusē.

Ārējo dziesmu vēlāk vai tālāk (ja vien iespējams lietot laiku un telpas jēdzienus, runājot par mūziku) Lorija Andersone dzied par indi. Iedomājieties indi, kuras vienīgā iedarbība būtu jebkādu atmiņu izdzēšana par šo indi. Cilvēks, kas to ir iedzēris, turpina justies pilnīgi vesels un nemana nekādas izmaiņas, viņš tikai neatceras, ka ir iedzēris indi. Pamēģiniet pierādīt, ka šādas indes nav! Pamēģiniet pierādīt, ka mēs ik dienas to nedzeram! Pamēģiniet pierādīt, ka mēs saprotam citas citu! Un tā joprojām.♦

Rotalas, kas pārtop par murgiem

Renāte Punka, speciāli *Dienai*

Kādas mēdz būt roतालs? Aizraušanās, seksuālas, bistamas... reizēm arī liktenīgas. Rotalājas cilvēki ar visdādākajām lietām, miljonus, valstis un dzīvības ieskaitot. Tikai bērnu nevainīgās spēles pārtrūkst, kad māmiņa pasaukusi pusdienās. Ar pārējām, paši zināt, nav tik vienkārši. Pat tad, ja šīs spēlītes pašiem dalībniekiem sākumā liekas gluži prievātas, ar apkārtejo pasauli nesaistītas, nevienu netraucējot.

Arī Bārbaras Vainas romāna *Liktenīgā roतालa* varoņiem viss sākas, spēlējoties ar vārdiem, baudām, pēkšņi uz laiku iegūtu pilnīgas brīvības sajūtu. Un, kad pašu roतालu pēkšņi, rupji un nenovēršami pārtrauc traģiski notikumi, tā beidzas tikai šķietami, jo pagātnes ainas toreiz tik bezrūpīgi spēlmaņu galvas iespicušās līdz visīkākajām detaļām, lai ar kādiem panēmieniem katrs no viņiem tās arī pūlētos izgaistināt. Ir sākusies lielā atmaksas spēle, kurā vinnētājus veiksme, liktenis un autore izvēlas visai sarežģītu, psiholoģiski smagu, brīžiem gluži negaidītu gājienu rezultātā. Jāatzīst, lai gan neesmu īpaši iecienījusi slepkavības atmaskojošos romānus, šoreiz veikli savērtptā intriga nav asinis pārmērcēta, bet gan tiecas mums atklāt vainīgo dvesēles, netišā nozieguma patiesos cēlonus, intelektuāli parotalāties ar varbūtībām, kas varēja novērst tās vai citas situācijas rašanos. «Kā būtu, ja būtu?» taču it bieži tik paprāto liktenim. To darīt neatsakās arī rakstniece, kas mūsdienu angļu literātu aprindās izpelnījies atzinību tieši kā šizeta pārsteigumu meistare, raksturu psiholoģijas un vides detaļu prasīgā atklājēja. Sieviete, kas spēj radīt un saglabāt noslēpumainības plūvuru ne tikai savos darbos, bet apvīt to arī ap savu personību.

Bārbara Vaina dzimusi astoņdesmitajos gados un uzreiz pievērsusi sev lasītāju uzmanību. Jā, jūš nepārspējamā, tieši astoņdesmito gadu vidū dzimst, ja tā var izteikties par pseidonīmu, populārās angļu detektīvrakstnieces Rutas Rendelas otrais vārds. Autore, kura raksta jau kopš sešdesmitajiem gadiem un paguvusi publicēt vairāk nekā trīsdesmit visā pasaulē atzinību ieguvušu, daudz lasītu romānu, tā vēlējusies pievērst publikas uzmanību faktam, ka viņas daiļradē parādījās jaunas šķautnes. «Bažījos, ka Rutas Rendelas kārtējā romānā viņi nēmaz nemēklētu nekādu svaigumu,» atzīst rakstniece. Tāpēc viņa izvēlējusies vecvecmāmas meitas uzvārdu un pievienojusi to savam otrajam vārdam — Bārbara. Tā kā šo vārdu viņa pirms tam aktīvi lietojusi ģimenes lokā un pat draugus dalījusi Rutas draugos un Bārbaras draugos, šāda pseidonīma izvēle rakstniecei liekas gluži organiska, un abas — Rendela un Vaina — turpina it labi sadzīvot gan viņas personiskajā dzīvē, gan daiļradē. Ne dienu nepārtraucot darbu, pārmaiņus top Rendelas sērije: da romāni ar publikas iecienīto varoni inspektoru Veksfordu centrā, mākslīnieciskā ziņā pakāpi augstākie psiholoģiskie trikeri un Bārbaras Vainas darbi, ko kritiķi un pati autore novērtējis kā visrūpīgāk izstrādātos, psiholoģiski spēcīgākos. R.Rendela alias B.Vaina pieder tai angļu detektīvrakstnieku paaudzei, kas centusies šo par primitīvismu un seklumu peltu zānu bagātināt ar daudzslāņainiem tēlu un vides aprakstiem un padarīt to interesantu arī prasīgām lasītājām. Tādēļ apšveicami, ka nēdaudz detektīvliteratūras klasiķu daudzo ražojumu gūzmā, kas vēl nesen apmierināja latviešu lasītāju kāri pēc asākām izjūtām, pamazām parādās jauni, kvalitatīves ziņā kriēti pārkā. Bārbara Vaina, kuras darbu izdošanu ar *Liktenīgā roतालa* sācis apgādš Jumava, šajā mūsdiēnigā detektīvrakstnieku plejadē ir viens no skanīgākajiem vārdiem. Par to laikam gan jāpateicas Vainas/Rendelas augstajam prasīgumam pret sevi, vēlmei rakstīt nevis vienkārtīgu detektīvisetu, bet literatūru, galveno lomu savos romānos piešķirot nevis noziegumam un tā atklāšanai, bet notikumus iesaistīto cilvēku izjūtām, pēdām, ko sakare ar nāvi atstāj viņu dvesēles. Rakstniece nepagurusi meklē arvien jaunās detaļās, jaunās nianšes labi pazīstamās lietās, cenšas uzlabot savu stilu, tuvināt mincināto detektīvanru mākslas virsotnēm. «Noziegumi? Jā, tie manos darbos ir, bet ļoti daudzos klasikas darbos taču arī tiek izdarīti noziegumi,» atgādina R.Rendela.

Viss mēitais attiecināms arī uz romānu *Liktenīgā roतालa*. Sekojot savai parāzai aprakstīt labi zināmas vietas, rakstniece, kas lielāko daļu kada pavada XVI gadsimātā celtā nāmpasūtumā Sofolkas grāfistē, par galveno notikumu vietu izraugās Vaivisholu — senlaicīgu savrupmāju uz Eseksas un Sofolkas robežas. Romāna ievadā tā jau-nie īpašnieki nolemj savu nule mirušo suni apbedīt dzīvnieku kapsētā, kur savus mīļulus jau vairāk nekā gadsimtu apglabājuši visi kādreizējie mājas īpašnieki. Rokot kapu, viņi uzduras jaunās sievieteš un trīs mēnešus vecas meitenītes kauļiem. Policija konstatē, ka sieviete noslepkavota aptuveni pirms desmit gadiem, kad Vaivisholas īpašnieks bijis no sava vectēva brālā to tikko mantojušais Adams Vernē-Smits. Lasītājam (bet ne policijai) uzreiz tiek pavēstīts, ka Adams kopā ar pāris jauniešiem slepus no visiem tolaik tiesām vasaru pavadījis Vaivisholā un viņa brīvā dzīve vienai no kompānijas meitenēm beigusies traģiski. Turpmākajā romāna gaitā, nēmitīgi iejūtottes te bijušā īpašnieka Adama, te viņa kādreizējā drauga Rūfusa, te mazās komūnas trešā vīrieša — indieša Sivas — ādā, kopā ar viņiem gan drebnot atmaskošanas bailēs 1986.gadā Londonā, gan kavejottes desmit gadu vecās atmiņās, autore noved līdz kulminācijai abas līnijas, veiksmīgi līdz pēdējam brīdim saglabājot neskaidribu par to, kurš isti bija upuris, kurš slepkava un kurš kādēt ēkustus, kuriem patiesībā būtu bijis jāpazūd nēmitīgajā troksnī. Pasaulu paralēlisms ir tēls, kas vienmēr fascinē, un šajā gadījumā tiek dots mājienš par iekšēju, valdzinošu un neaizsniedzamu pasauli.

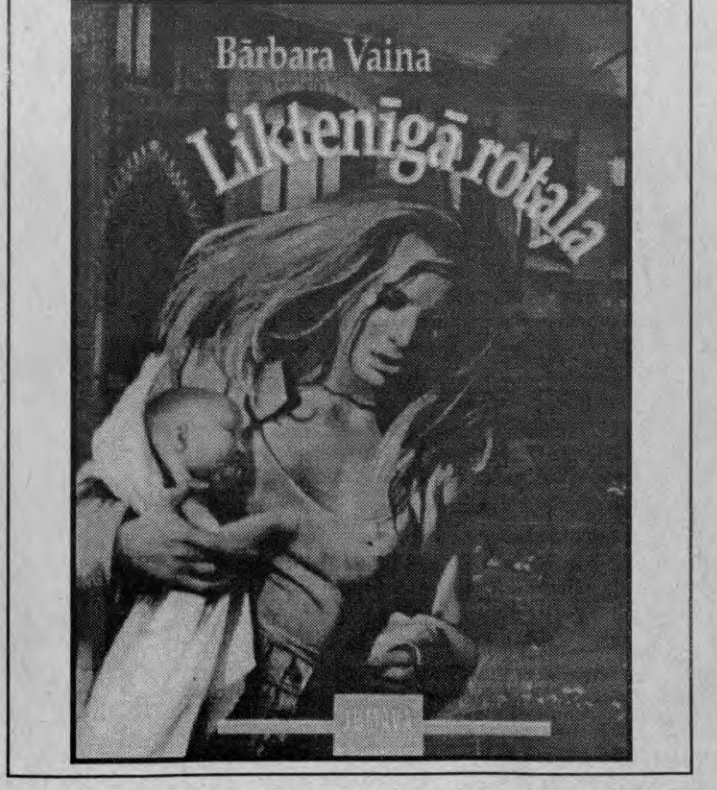
Es atceros, no kurienes es esmu nākusi, tur bija tropiska gaisa vēsmas un plaša, atklātā jūra. Es atceros savu bērniību, es atceros, ka esmu bijusi brīva.

Sākotnējais apzīņas stāvoklis, ko bieži identificē ar bērna izjūtām, ir ideālais modelis, ko piedāvā ne viens vien mistiķis un psihologs. Pilnīga atbrīvotība un bauda, kuras aprakstām jāpiemin tropiskā brīze, apzīņa, kuru vēl nēmaītā konceptuālo konstrukciju blīvums, dabiskas emocijas un attiecības, svaigs gaiss un nevēlēšanās runāt.

Mēs visi kritam uz leju, visu laiku uz leju, mēs apgriezīamies riņķī — tur ir kāda pilnīgi cita pasaule, kas griežas šīs pasaules iekšpusē. Dziesmes vilinājums.

Ekspozīcija

Ārējo dziesmu vēlāk vai tālāk (ja vien iespējams lietot laiku un telpas jēdzienus, runājot par mūziku) Lorija Andersone dzied par indi. Iedomājieties indi, kuras vienīgā iedarbība būtu jebkādu atmiņu izdzēšana par šo indi. Cilvēks, kas to ir iedzēris, turpina justies pilnīgi vesels un nemana nekādas izmaiņas, viņš tikai neatceras, ka ir iedzēris indi. Pamēģiniet pierādīt, ka šādas indes nav! Pamēģiniet pierādīt, ka mēs ik dienas to nedzeram! Pamēģiniet pierādīt, ka mēs saprotam citas citu! Un tā joprojām.♦

Stila Audi pirmās lapas spēlīte

Vecam gadam aizskrienot, gribējam jums sagādāt kādu spožu, nasku pārsteigumu. Jā, uzminēt to, ka vijīgais ķeburs pieder burtinam d no vācu autorizotāju firmas Audi zīmes, nebija nemaz tik grūti.

Adišana

«Bija laiks, kad noliedza katra rokdarba nozīmi, tādēļ esot veltīga laika izšķiešana; bet cik daudz vairāk laika mēs izšķiešam dažādās lētās un nevajadzīgās izpriešanās? Mūsu laiks sauc atpakaļ pie katra darba, un tāpēc nepameisim novārtā mūsu vecmāmiņu darba tikumu.»

Dāvināšana

Mūžā jānoda vismaz viens pāris raibo cimdus, ko vēlat var apsolīt tautietim. Neveiksmes gadījumā nodēres divi pāri, tāpēc, ja ar adišanu neveicas, labāk iztikt tikai ar solišanu. Solīts cimdus makā nekrit.

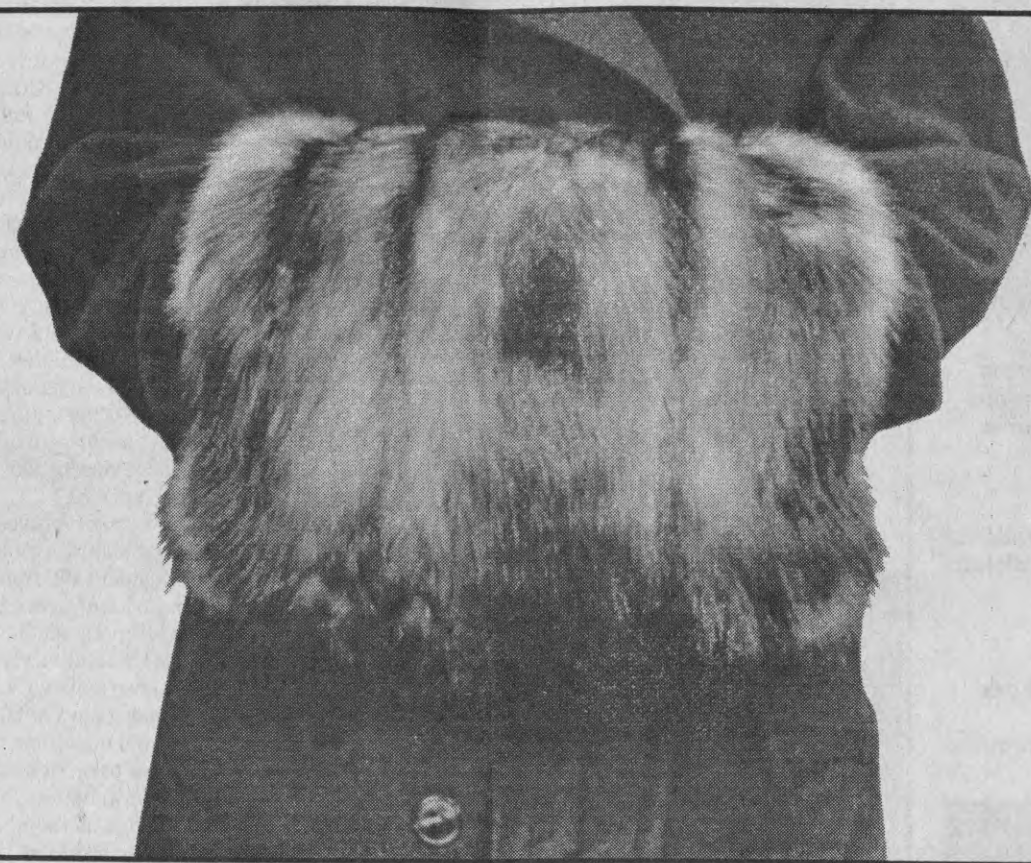
Piemērs no literatūras

«Vecmamma uzadīja Rinaļ skaistus, sarkanus dūrainišus. Tie bija raibi un ļoti silti. Bet kas uzadis Dāvim tādus rakstainus un mikstus dūrainišus?»

- Vecpaps, — teica Vecmamma. — Vectētiņš, — teica Vecmāmiņa. — Tētis, — teica Māmiņa. — Minētis, — teica Sunītis. — Mijā vecmamma, — teica Dāvis, — labāk uzadi tu! Mūsu Minētis taču nemāk adīt.»

Še cimdus, te mana roka!

Santa Rozenštrauha, speciāli Dienai

Stils jau informēja, ka ir ievērojīs pūšus, kas nēsā cepures. Pēc tam, kā zināms, varot noteikt, vai zem cepures atrodas virs, kurš no tās jāskatās. Tā kā aukstais gadalaiks tikai nesen sācis savu postošo ietekmi uz cilvēku izskatu, spiežot radības kronim visīt savas detaļas dažādu nosaukumu saņiņos, tad Stils šoreiz pievērsīsies neuzkrišākajam saimītim, — cimdiem, ja vien kāds no Nacionālā teātra trīs musketieriem nav jums tos ieslēdis sejā. Cimodus var iegūt trīs veidos — adot, apdāvinoties, pērkot.

Vecmāmiņas skolas laikā mufes izmantoja arī kā triecienmazo nošu līdzekli, piemēram, braucot no lidkalniņa, vienīgi pēc tam bija grūti paskaidrot mātēm, kāpēc kažokzvers izskatās tik slimīgi.

Visticamāk — tā bija mufes valkāšana, kas noveda sievietes pie cinas par savām tūsbām. Kārtīgi viņai nepieciešamas divas rokas, bet, valkājot mufti, sieviete ir gluži kuls un nevarīgs radijums — durvis atvērt bez citu palīdzības viņa nevar, ar trolejšuvu u.c. sabiedriskā transportā, izņemot trijņģus vai zīģulus, pārvietoties nav iespējams, tāpēc skaidrs, kāpēc pilsēnieces sāka valkāt cimodus, turklāt ādas cimodus. Vēl kāds iemesls — pilsētā bieži ir mitrs un adītie cimdi drīz vien iegūst mitu, bet nošņurkušu peljuku izskatu.

Dzīve

«Darinot pati, katra namamāte varēs izstrādājamo priekšmetu piešķiņot katreizējai vajadzībai, un, kad gatavības priekšmets godam greznos sev pienācīgo vietu, tā ar prieku un lepnumu varēs uz to noraudzīties, jo tas būs viņas pašas darbs, kas pamazām, ar lielu ilgošanos gaidot, ir izaudzis un veidojies, varbūt ne tāds, kā sākumā bija paredzēts, bet tomēr kaut kas tam līdzīgs beigās ir iznācis.»

Adas cimodus mājas apstākļos nebutu ieteicams gatavot, jo līdzība ar iecerī var izrādīties nepietiekama, tāpēc labāk tos pirkt pie speciālistiem. Adas cimdi var tika pazust, salīšana, nodīšana tos neapdraud, protams, ja tie ir labi cimdi. Tādus var iegādāties jaunajā universālveikalā Bergs Čaka ielā (ap Ls 50), labi dažādu apvienotu krāsu zīmišķādas cimdi (Ls16) ir nopērkami Benetton firmas veikalā Brīvības ielā, tīrgū var nopirkt pūkainus, krāsainus Honkongas trušu cimodus par latu gabalā.

*1938.g. Mājturības leksikons.

NN

Arnis Markausks. Foto — Raitis Puriņš, Diena

Manas dzīves moto:

Andalūzijas suns Laura Laiks Lops Lēns.

ICNC direktors Augusts Sukutis. Foto — Raitis Puriņš, Diena

Pirkšana

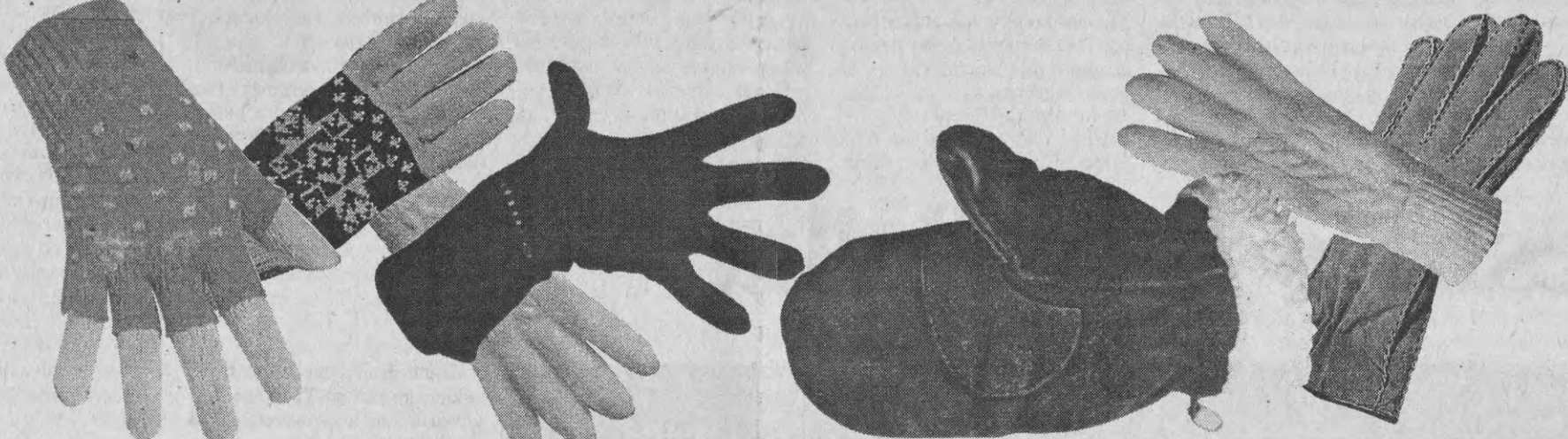
«Labi rokdarbi ir ļoti dārgi, un tāpēc tik bieži redzam lētus un bezgaršīgus rokdarbus greznojām mūsu mājas un dzīvokļus.»

Vēsture

Mūsu vecmāmiņas noteikti prata adīt, bet tā kā puse vecmāmiņu

dzīvo pilsētā, bet otra puse — laukos (viena — pilnētā), tad viena no vecmāmiņām varēja arī neatīt vai arī adīt un brīvā veidā starp valdziņu pārcelšanu no pirmās adatas uz otro pilētā vecmāmiņa pakārta savu mufti un izmeta kādu loku pa Baštejkalna apkārtni.

- Vai muftē ir lelle? —Nē. —Vai tas ir mājdzīvnieks? —Jā, tas dzīvo skapi. Mufes visbiežāk ir (bija) no kažokzvēriem darinātas cepures, kurās nelielk galvā, jo abi gali ir cauri, iekšā ir zīda odere un nekad nenasalstošas rokas. Mufēm ir daudz priekšrocību. Tās var izmantot gan kā cimodus, gan kā somiņas. Turklāt neviens jums nespēs aizrādīt: «Zvāciet rokas no (savas, manas) somas!» Ir arī trūkumi — muftē nevar ielikt piena pudeli, toties mana vecmāmiņa muftē ielika mazūtiņus medus burciņu, bet burciņa saplisa, un nu bij medus pilnas saujas...

Afiša no 6. līdz 13.janvārim

IZSTĀDES VALSTS MAKSĻAS MUZEJS ● (K.Valdemāra 10a) Vilhelma Purviņa piemīnāi. Lucijas Kursinskas darbi. Lilitas Postāžas darbi.

E.SMIĻĢA TEĀTRA MUZEJS (E.Smiļģa 37/39) Leļļu teātriim — 50. Latvīšu dramaturģija Nacionālajā teātri. IV, V, VI, VII 11 — 18. VESTURES MUZEJS (Pils lauk.3) Tautastēps ziēnā. Es nāku no bērniņās.

I.II.III.IV.V.VI.VII.10-19 GALERĶJA BASTEJS (Basteja bulv.12) Grafikas izstāde (7.1.) I.II.III.IV.V.VI.12-18 GALERĶJA DAUGAVA (11.novembra krastmalā 35) Tatjana Krivenkova. Starp debesīm un zemi (tagā 6.1.16.00).

A.Rozentāls, L.Vikmane, A.Uzuleņa, H.Dančberga, H.Gerhards, G.Skrastūns, M.Andersons. 12.11.30 Cilvēks finansu pasaulē. Lektore Valentīna Zele. 13.11.30 Veģetārisms un vėganisms. Lektore Lilita Postāža. VIENSĶICA RIDZENE (Endrupa 1) Ilva Buntika. Gleznas.

MUZIKAS AKADEMĶJA 6.11.30 LMA — 75. Erģeļu klases pedagogu koncerts. 20.00 Flute Fever — Ilona Kudīņa (flauta, balss), Raimonds Raubišķo (saksofons), Zigismunds Ņukovskis (bass), Tālis Ģīzbovskis (sitāmie instrumenti).

Mazajā zālē Pats vai Karaļi spēle (krievu val.). 9.11.30 Lietus pārdevis (6.ab.). Mazajā zālē Veismans un Sarkaņģimis. 10.11.30 Dzels magnolijas (15.ab.). 11.11.30 Lietus pārdevis (7.ab.).

KINO BALTIC CINEMA Daile (K.Barona 31) 6.1 — 12.1 Policijas akadēmija. 16.00, 18.00, 20.00 Ziemassvētku Manhatanā 11.00, 13.30 Oskars (Skolas 2)

Latvīšu klasiskā glezniecība. III, IV, V, VI, VII 11 — 17. K.BARONA MEMORIĻLAIS MUZEJS ● (Daugavgrīvas 9) Latvīšu klasiskā glezniecība. III, IV, V, VI, VII 11 — 17. K.BARONA MEMORIĻLAIS MUZEJS ● (K.Barona 3)

Laikraksta Diena Piektdienas sekciņa Redaktore Dita Rietuma Adrese: Pils ielā 12 Tālrunis — 325362